

Jean-Louis Fournier

Nereye Gidiyoruz Baba?

Çeviren: Aslı Genç

ANLATI

NEREYE GİDİYORUZ BABA?

Jean-Louis Fournier 1938 yılında Arras'ta doğdu. Yazarlığının yanı sıra televizyon programları da hazırladı. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabıyla 2008 Prix Femina ödülünü aldı. Yapıtlarından bazıları şunlardır: *Le curriculum vitae de Dieu* (1995), *J'irai pas en enfer* (2001), *Mouchons nos morveux* (2002), *Mon dernier cheveu noir* (2006), *A ma dernière cigarette* (2007).

Yapıtları:

Anlatı: *Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam*, Çev: Zafer Demez; (YKY, 2009), *Nereye Gidiyoruz Baba?*, Çev: Aslı Genç (YKY, 2009).

Aslı Genç 1982 yılında Viyana'da doğdu. 2001'de İstanbul Saint-Joseph Fransız Lisesi'ni bitirdi. 2001-2004 yıllarında Viyana Üniversitesi'nde İletişim Bilimi ve Eski Mısır Bilimi bölümlerinde öğrenim gördü. 2009'da YTÜ Fransızca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'ndan mezun oldu.

Jean-Louis Fournier'nin
YKY'deki kitapları:

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam (2009)
Nereye Gidiyoruz Baba? (2009)

JEAN-LOUIS FOURNIER

Nereye Gidiyoruz Baba?

Anlatı

Çeviren:
Aslı Genç

İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 2895
Edebiyat - 868

Nereye Gidiyoruz Baba? / Jean-Louis Fournier
Özgün adı: Oü on va, papa?
Çeviren: Aslı Genç

Kitap editörü: Ersel Topraktepe

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul

Çeviriye temel alınan baskı: Oü on va, papa?, Éditions Stock, 2008
1. baskı: İstanbul, Nisan 2009
ISBN 978-975-08-1607-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2009
Sertifika No: 12334
© 2008, Editions Stock

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.yapikrediyayinlari.com>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>
<http://www.yapikredi.com.tr>

NEREYE GİDİYORUZ BABA?

Sevgili Mathieu,
Sevgili Thomas,

Siz küçükken, Noel'de birkaç kez size kitap hediye etmek geçti içimden, mesela bir *Tenten*. Okuduktan sonra beraberce üzerinde konuşabilirdik. *Tenten*'i iyi bilirim, bütün maceralarını birçok kez okudum.

Ama hediye etmedim, zahmet etmeye değmezdi, çünkü okumayı bilmiyordunuz. Asla okuyamayacaksınız. Noel hediyeleriniz hep oyun küpleri ya da küçük arabalar olacak...

Madem Mathieu, topunu almasına yardım edemeyeceğimiz bir yere gitti; madem Thomas, kafası daha da dumanlı biçimde hâlâ dünyada, size yine de bir kitap hediye edeceğim. Sizin için yazdığım kitabı. Unutulmamanız için, engelli kartı üzerinde sadece bir fotoğraf olarak kalmamanız için. Hiçbir zaman dile getirmediklerimi yazmak için. Belki de çektiğim acıları. Çok iyi bir baba olmadım. Çoğu kez size katlanamıyordum, sizi sevmek zordu. Size peygamber sabrı göstermek gerekiyordu, ben de peygamber değilim.

Beraber mutlu olamadığımızdan pişmanlık duyduğumu söylemek ve belki de başarısız bir baba olduğum için sizden özür dilemek için.

Şanssızdık, hem siz hem biz. Gökten indi bahtsızlığımız, buna görünmez kaza denir.

Yakınmaktan vazgeçiyorum.

Nasıl ki bir felaketten bahsedildiğinde üzüntü insanların yüzlerine yansır, engelli çocuklardan bahsedildiğinde de insanların yüzlerinde aynı ifade belirir. Bir kereliğine, sizlerden gülümseyerek söz etmeyi denemek istedim. Beni güldürdünüz, hem de çoğunlukla kasıtlı olarak.

Sayenizde, normal çocukların ebeveynlerine göre avantajlarım vardı. Eğitiminiz ya da mesleki yönelimleriniz hakkında endişe duymadım. Fenci mi, sosyalci mi olacaksınız diye iki arada bir derede kalmadık. İleride ne olacağın konusunda kaygı duymadık, çünkü çabucak anladık ki, hiçbir şey olmayacaksınız.

Özellikle de yıllar boyunca ücretsiz taşıt pulundan yararlandım*. Sayenizde, dev Amerikan arabaları kullanabildim.

* Kalıcı sakatlık kartı verilmiş engelli çocukların ana babaları bedelsiz taşıt pulu alma hakkına sahipti. 1991'de taşıt pulu uygulaması kaldırıldı, yani artık engelli çocuk sahibi olmanın bir anlamı kalmadı.

Thomas on yaşında ilk kez Chavrolet Camaro'ya bindiğinden beri her zaman sorduğu gibi soruyor: "Nereye gidiyoruz baba?"

Önceleri cevap veriyordum: "Eve gidiyoruz."

Bir dakika sonra, aynı saflıkla, aynı soruyu soruyor, iletişim kurmuyor. Onuncu sefer "Nereye gidiyoruz baba?" diye soruyor, artık cevap vermiyorum...

Artık nereye gittiğimizi ben de pek bilmiyorum, benim zavallı Thomas'm.

Sürükleniyoruz. Duvara toslayacağız.

Engelli bir çocuk, sonra ikincisi. Neden üçüncüsü de olmasın...

Bunu beklemiyordum.

Nereye gidiyoruz baba?

Ters yönden otobana gireceğiz.

Alaska'ya gideceğiz. Ayıları seveceğiz. Kendimizi aylara yedireceğiz.

Mantar toplamaya gideceğiz. Zehirli mantarlar toplayacağız ve harika bir omlet yapacağız.

Havuzla gideceğiz, büyük trampleden içinde su olmayan havuzla atlayacağız.

Denize gideceğiz. Mont-Saint-Michel'e gideceğiz. Bataklıklarda gezineceğiz. Batıp gömüleceğiz. Cehenneme gideceğiz.

Thomas istifini bozmadan devam ediyor: "Nereye gidiyoruz baba?" Belki de rekorunu geliştirecek. Yüzüncü kez söylediğinde, artık gerçekten dayanılmaz oluyor. Onunla, insan sıkılmıyor, Thomas art arda espiiri patlatma konusunda bir numara.

Anormal bir çocuk sahibi olmaktan hiç korkmamış olanlar el kaldırsın.

Kimse elini kaldırmadı.

Herkes bunu düşünür, tıpkı depremi, dünyanın sonunu, sadece bir kez olacak bir şeyi düşünmek gibi.

Benim dünyam iki kez karardı.

İnsan, yeni doğmuş bir bebeğe baktığında hayran kalır. Ne kadar da mükemmeldir. Ellerine bakılır, minimini parmakları sayılır, her elinde beş tane olduğu farkedilir, aynı şey ayaklar için de geçerlidir, donup kalır insan, dört değil, altı değil, hayır, tam tamına beş tane. Her seferinde bir mucize sanki. İçinden söz etmiyorum bile, orası daha da karmaşık.

Çocuk yapmak, risk almaktır... Her seferinde kazanılmaz. Yine de insan çocuk yapmaya devam eder.

Dünyada her saniyede bir, bir kadın bir çocuk doğurur... Bu kadını hemen bulmak ve durmasını söylemek gerekir, diye ekledi mizahçı.

Mathieu'yü, Mont-Carmel rahibesi olan Madeleine Teyzeyle tanıştırmak için dün Abbeville manastırına gittik.

Duvarları kireçle boyanmış ziyaretçi odasına alındık. Dipteki duvarda, kalın bir perdeyle örtülmüş olan bir açıklık vardı. Kukla Tiyatrosu'nda olduğu gibi, perde kırmızı değil, siyahtı. Perdenin arkasından gelen bir ses duyduk: "Merhaba çocuklar."

Bu Madeleine Teyzeydi. Manastıra kapandığı için bizi görmeye izni yoktu. Bir süre onunla sohbet ettik, ardından Mathieu'yü görmek istedi. Mathieu'nün içinde olduğu sepeti açıklığın önüne koymamızı istedi, sonra da duvara doğru dönmemizi. Manastıra kapanan rahibelerin küçük çocukları görmeye izinleri vardır, ama büyükleri göremezler. Küçük yeğenini sevmeleri için rahibeleri çağırdı. Cüppe hışırtısı, kıkırdamalar ve gülüşmeler, ardından da açılan perdenin sesini duyduk. Bu elbette mükemmel çocuğa bir övgü, kıkırdama, gıdıklama konseriydi. "Ne kadar da çıtı pıtı! Bakınız Ana Rahibe, bize gülümsüyor, sanki minik bir melek, minik bir İsa!" Neredeyse ileri olduğunu söyleyeceklerdi.

Rahibeler için çocuklar, herşeyden önce Tanrı'nın yaratıklarındırlar, bu yüzden de mükemmeldirler. Tanrı'nın yaptığı herşey mükemmeldir. Hataları görmek istemez rahibeler. Ayrıca bu çocuk Ana Rahibe'nin küçük yeğeni. Bir ara, onlara doğru dönüp alay etmenin yersiz olduğunu söylemek istedim.

Ama söylemedim, iyi de yapmışım.

Bir kerecik olsun zavallı Mathieu'ye iltifat ediliyordu.

Mathieu'nün kesin olarak geri olduğunu bize söylemeye cesaret eden ilk doktoru asla unutamam. Adı Profesör Fontaine'di, Lille'deydi. Kendimizi kandırmamamız gerektiğini söyledi. Mathieu geriye, hep öyle kalacaktı, yapılacak hiçbir şey yoktu, fiziksel ve zihinsel olarak engelliydi.

O gece iyi uyuyamadık. Kabus gördüğümü hatırlıyorum.

O zamana kadar konulan teşhisler net değildi. Mathieu geriye, bize probleminin zihinsel olmadığı, sadece fiziksel olduğu söylenmişti.

Bir sürü ana baba ve arkadaş, çoğu zaman beceriksizce, bizi teskin etmeye çalışıyorlardı. Onu her gördüklerinde, gösterdiği ilerleme karşısındaki şaşkınlıkları dile getiriyorlardı. Bir gün onlara, gösteremediği ilerleme karşısındaki şaşkınlığımı söylediğimi hatırlıyorum. Başkalarının çocuklarına bakıyordum.

Mathieu gevşekti. Sanki boynu kauçuktanmış gibi başını dik tutamıyordu. Başkalarının çocukları gururla ayağa kalkıp yemek istediklerinde, Mathieu uzanmış vaziyette kalıyordu. Hiç acıkmıyordu, onu yedirmek için peygamber sabrı gerekiyordu, çoğunlukla da peygamberin üzerine kusuyordu.

Eğer yeni doğan bir bebek mucizeyse, engelli bir çocuk da tersine bir mucizedir.

Zavallı Mathieu'nün gözleri iyi görmüyordu, kemikleri hasastı, ayakları çarpıktı, çok çabuk kamburlaşmıştı, saçları hırpaniydi, güzel değildi ve bilhassa, hüznüydü.

Onu güldürmek kolay değildi, tekdüze bir biçimde "Aa, la, la, la Mathieu... aa, la, la, la Mathieu..." diye şarkı söylerdi. Sanki bize hiçbir şey söyleyemediği için dayanılmaz acılar çekiyormuşçasına, bazen yürek parçalayıcı ağlama krizlerine girerdi. Ne halde olduğunun farkındaydı sanki. "Bilseydim, asla gelmezdim" der gibiydi.

Kara talihinden onu korumayı isterdik. İşin korkunç tarafı, elimizden bir şey gelmiyordu. Onu avutamıyorduk bile, onu olduğu gibi sevdiğimizi söyleyemiyorduk, bize sağır olduğu söylenmişti.

Onun dünyaya gelmesine neden olduğum için, benim yüzümden dünyada korkunç günler geçirdiği için ondan özür dilemek istiyorum.

Bir çocuğun normal olmadığı nasıl anlaşılır? Bulanık, biçimsiz bir çocuktur. Sanki mat bir camın arkasından görülüyormuş gibi.

Mat cam yok.

Asla net olmayacak.

Anormal bir çocuğun pek de eğlenceli bir hayatı yoktur. Her şey en başından kötü başlar.

Gözlerini ilk açtığıında, beşiğinin üzerine eğilmiş, ona bakan iki mahvolmuş yüz görür. Baba ve anne. Şunu düşünmektedirler: "Bunu biz mi yaptık?" Pek de gururlu değildirler.

Bazen sorumluluğu birbirlerine atarak ağız dalaşına girerler. Soyağaçlarında bir yerlerde saklanmış alkolik bir büyük büyük baba ya da yaşlı bir amca arar bulurlar.

Bazen de ayrılırlar.

Mathieu çoğu zaman ağzıyla "vrın vrın" diye ses çıkarıyor. Kendini araba zannediyor. En kötüsü de, 24 saat süren Mans yarışına katıldığıında. Bütün gece egzoz borusu olmadan turlayıp duruyor.

Birçok sefer ona motoru durdurmasını söyledim, nafile. Onu ikna etmek mümkün değil.

Uyuyamıyorum, yarın erken kalkmam gerekiyor. Bazen aklıma korkunç fikirler geliyor, onu camdan atmak istiyorum, ama pek işe yaramaz, zemin kattayız, sesi gelmeye devam eder.

Normal çocukların da ana babalarının uyumalarına engel olduklarını düşünerek kendimi avutuyorum.

Oh olsun onlara.

Mathieu dik duramıyor. Kas tonusu eksikliği var, bez bebek gibi yumuşak. Nasıl gelişecek? Büyüdüğünde nasıl olacak? Ona bir vasi mi bulmak gerekecek?

Araba tamircisi olabileceğini düşündüm. Ama arabanın altına yatarak çalışan bir tamirci. Hidrolik lifti olmayan tamirhanelerde arabaların altlarını tamir edenlerden.

Mathieu'nün fazla bir eğlencesi yok. Televizyon izlemez, zihinsel engelli olmak için ona ihtiyacı olmadı. Şüphesiz, okumuyor da. Onu biraz olsun memnun eder görünen bir tek şey var, o da müzik. Duyduğunda, davula vurur gibi ritmik bir biçimde topuna vuruyor.

Topu, hayatında büyük önem taşıyor. Vaktini, kendi başına gidip alamayacağı yerlere topunu atmakla geçiriyor. Böyle olunca yanımıza geliyor, elimizden tutarak bizi topu attığı yere götürüyor. Topu alıp ona veriyoruz. Beş dakika sonra, topu yeniden atmış, yine yanımıza geliyor. Aynı oyunu gün içinde onlarca kez tekrarlayabiliyor.

Şüphesiz bu bizimle bir bağ kurmak için, elinden tutmamız için bulduğu tek yol.

Şimdi Mathieu topunu kendi başına almaya gitti. Fazla uzağa attı topunu. Almasına yardım edemeyeceğimiz bir yere...

Yakında yaz gelecek. Ağaçlar çiçek açtı. Eşim ikinci bir çocuk bekliyor, hayat güzel. Kayıslarla aynı zamanda gelecek. Sabırsızlık, biraz da endişeyle bekliyoruz.

Eşim kesinlikle endişeli. Beni kaygılandırmamak için, endişesini dile getirmeye cesaret edemiyor. Ben cesaret ediyorum. Endişelerimi kendime saklayamıyorum, paylaşmam gerekiyor. Kendime engel olamıyorum. Ona, her zamanki nezaketimle: "Bu seferkinin de anormal olduğunu düşünsene" dediğimi hatırlıyorum.

Sadece ortamı yumuşatmak değil, daha çok kendimi teskin etmek ve kötü talihin kapımızı çalmasını engellemek istiyordum.

Bunun ikinci sefer olmayacağını düşünüyordum. Çok seven çok çektirir, iyi biliyorum. Ama Tanrı'nın beni bu kadar sevdiğini düşünmüyorum; benmerkezciyim ama bu ölçüde değil.

Mathieu'de bir kaza olmuş olmalı ve kaza bir kez olur, genelde tekrar etmez.

Öyle görünüyor ki talihsizlikler beklemeyenlerin başına geliyor. O zaman, başına gelmemesi için beklemek lazım...

Thomas yeni doğdu, ne kadar da harika bir bebek, sarışın ve kara gözlü, bakışları canlı, yüzünde sürekli bir gülümseme. Duyduğum sevinci asla unutmayacağım.

Kusursuz görünüyor, kıymetli ve kırılgan bir şey. Sarı saçları var, Botticelli'nin küçük meleklerinden birine benziyor. Onu kollarıma almaya, mıncıklamaya, onunla oynamaya, onu güldürmeye doyamıyorum.

Arkadaşlarıma, normal bir çocuk babası olmak ne demekmiş şimdi anlıyorum, diye itirafta bulunduğumu hatırlıyorum.

İyimserliğe çok erken kapılmışım. Thomas çok kırılgan, sürekli hasta oluyor, birçok kez onu hastaneye kaldırmamız gerekti.

Bir gün doktorumuz cesaret ederek bize gerçeği söyledi. Thomas da ağabeyi gibi engelliydi.

Thomas, Mathieu'den iki sene sonra doğmuştu.

Her şey düzene giriyor, Thomas gün geçtikçe ağabeyine benzeyecek. Dünya ikinci kez başıma yıkıldı.

Doğa beni kötü cezalandırdı.

Fransız Televizyonu bile, kahramanı sarsıcı kılmak ve hane halkını göz yaşlarına boğmak için böyle bir durumu bir filmde kullanmaya cesaret edemezdi; abartılı kaçır, ciddiye alınmaz ve de komik olur endişesiyle.

Doğa bana, hayran olunacak baba başrolünü bahsetti.

Benim yapım bu role uygun mu?

Hayran olunacak mıyım?

Ağlatacak mıyım yoksa güldürecek miyim?

“Nereye gidiyoruz baba?

—Lourdes’a gidiyoruz.”

Thomas, anlıyormuş gibi gülmeye başladı.

Büyükannem, hayır işleriyle uğraşan bir hanımı da arkasına alarak, beni iki oğlumla birlikte Lourdes’a gitmem için ikna etmeye çalıştı. Seyahatin parasını ödemek istiyor. Bir mucize umuyor.

Lourdes oldukça uzakta, laftan anlamaz iki yavrucukla dokuz saatlik bir tren yolculuğu.

Dönüşte daha uslu olacaklar, dedi büyükanne. “Mucizeden sonra” demeye cesaret edemedi.

Nasıl olsa mucize olmayacak. Engelli çocuklar, dedikleri gibi, Tanrı’nın bir cezasıysa, Meryem Ana’nın mucizeyle uğraşacağını hiç sanmam. Yukarıda verilen bu karara kesinlikle karışmayacaktır.

Hem sonra aşağıda, kalabalığın arasında, tören alayları, gece, onları kaybetme ve bir daha asla bulamama riskiyle karşı karşıyayım.

Yoksa mucize bu olmasın?

Engelli çocuklarınız olduğunda, bir sürü saçmalığa tahammül etmek zorunda olmanız da cabası.

Onu hak ettiğimizi düşünenler var. İyiliğimi isteyen biri, bana genç papaz adayının hikâyesini anlattı. Papaz olmak üzereyken genç bir kızla karşılaşmış ve ona çılgınca âşık olmuş. Okulu terk edip kızla evlenmiş. Bir çocukları olmuş, engelliymiş. Oh olsun onlara.

Engelli çocuğu olanların tesadüf kurbanı olmadığını söyleyenler var. "Baban yüzünden böyle.."

Bu gece rüyamda babamla bir meyhanede karşılaştım. Onu çocuklarımla tanıştırdım, onları hiç görememişti, doğumlarından önce ölmüştü.

"Bak bakalım baba.

— Kim bunlar?

— Torunların, nasıl buldun onları?

— Fena değil.

— Senin yüzünden böyleler.

— Ne demek istiyorsun?

— Byrrh* yüzünden. Bilirsin, ana babalar içtikleri için."

Bana sırtını döndü ve yeni bir Byrrh söyledi.

* Byrrh, kırmızı şarapla hazırlanan bir aperitif markasıdır. (Ç. N.)

Şöyle söyleyenler var: "Doğduğunda onu bir kedi gibi boğardım." Hayal güçleri hiç çalışmıyor. Hayatlarında hiç kedi boğmadıkları belli.

Öncelikle, bir çocuk doğduğunda, fiziksel bir bozukluğu olmadıkça, engelli olup olmadığı anlaşılmaz. Benim çocuklarım bebekken diğer bebeklere çok benziyorlardı. Onlar gibi kendi başlarına yemek yemesini bilmezlerdi, onlar gibi konuşmayı bilmezlerdi, onlar gibi yürümeyi bilmezlerdi, bazen gülümserlerdi, özellikle de Thomas. Mathieu daha az gülümserdi...

Engelli bir çocuğunuz olduğunda, bunu hemen anlayamıyorsunuz. Sanki bir sürpriz.

Şöyle diyenler de var: "Engelli çocuk, Tanrı'nın bir armağanıdır." Bunu şaka niyetine söylemiyorlar. Bunlar nadiren engelli çocukları olan insanlar.

Bu hediyeyi aldığınızda, Tanrı'ya şöyle demek geçiyor insanın içinden: "Aa! Ne gereği vardı..."

Doğduğunda Thomas'ya çok güzel bir hediye verildi, bir tas, bir tabak ve bir gümüş kaşık. Kaşığın sapında ve tabağın etrafında küçük midye kabartmaları var. Bunları hediye eden vaftiz babasıydı, yakın arkadaşlarımızdan biri olan, bir bankanın genel müdürü.

Thomas büyüyüp de engelli olduğu ortaya çıkınca, vaftiz babasından bir daha hiç hediye almadı.

Normal olsaydı, daha sonraları şüphesiz altın uçlu güzel bir dolmakalemi olacaktı, sonra bir tenis raketi, bir fotoğraf makinesi... Ama normal olmadığı için, artık hiçbir şeye hakkı yoktu. Suç vaftiz babasında değildi, bu çok normal. Kendine şöyle demiştir: "Doğa ona hediye vermedi, o zaman benim de ona hediye vermem için hiçbir sebep yok." Nasıl olsa hediye ne yapacağını bilemeyecekti.

Tabağı hâlâ bende, küllük olarak kullanıyorum. Thomas ve Mathieu, onlar sigara içmiyorlar, içemezler, kendilerini zehirlerler.

Onları sakinleştirmek için onlara her gün sakinleştirici veriliyor.

Engelli bir çocuk babasının yüzünde her zaman hüznü bir ifadesi olması gerekir. Yüzünden düşürmediği bu hüznü ifadeyle ıstırabına katlanmalıdır. Güldürmek için kırmızı bir palyaço burnu takmak söz konusu dahi değildir. Artık gülmeye hakkı yoktur, bu beğenisizlik anlamına gelir. İki engelli çocuğu olduğunda, bu ikiyle çarpılır, iki katı mutsuz görünmelidir.

İnsanın şansını olmayınca, durumuna uyum sağlamaya çalışmak, mutsuz bir havaya bürünmek gerekir, bu adap meselesidir.

Ben çoğunlukla adaptan madaptan anlamadım. Bir gün, Mathieu ve Thomas'nın kaldıkları Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinin başhekiminden bir görüşme talep ettiğimi hatırlıyorum. Ona endişelerimi anlattım: Bazen kendime soruyordum, acaba Thomas ve Mathieu tamamen normal miydiler...

Bunu hiç komik bulmadı.

Haklıydı, hiç komik değildi. Bunun, nefes almamın tek yolu olduğunu anlamamıştı.

Kendi burnuyla dalga geçmeyi tercih eden Cyrano de Bergerac gibi, ben de kendi çocuklarımla dalga geçiyorum. Bu benim babalık imtiyazım.

Engelli iki çocuk babası olarak, yaşadıklarımı anlatmam için bir televizyon programına davet edildim.

Çocuklarımdan bahsettim, yaptıkları saçma sapan şeylerle beni sık sık güldürdüklerini söyledim ve engelli çocukların bizleri güldürme imkânından yoksun bırakılmamaları gerektiğinin üzerinde durdum.

Bir çocuk çikolatalı krema yerken üzerini batırduğında herkes güler; ama bu engelli bir çocuksa, gülünmez. Engelli bir çocuk kimseyi güldüremeyecek, asla ona gülerek bakan yüzler göremeyecek ya da birkaç aptalın alaylı gülüşlerine muhatap kılacak.

Kaydedilmiş olan programı izledim.

Gülmeyle ilgili olan her şeyi kesmişlerdi.

Kanal, ailelerin düşünölmeleri gerektiğine karar vermişti. Bu onları şoke edebilirdi.

Thomas kendi başına giyinmeye çalışıyor. G mleğini giydi bile, ama nasıl d ğmeleyeceğini bilmiyor. Şimdi de kazağını giymekle meŐgul. Kazağında bir delik var. G  olanı seğti, normal bir çocuğun yapacağı gibi başını kazağın boğazından geçirmek yerine, delikten geçirmeye karar verdi. Kolay değil, delik beş santim kadar olmalıydı. Uzun bir s re uđraŐtı. Onu izlediğimizi ve g lmeye baŐladıđımızı anladı. Her denemesinde deliği daha da geniŐletti, yılmadı, biz g ld ke daha da abarttı. On dakika sonra başardı. IŐıldayan y z  kazaktaki delikten dışarı ıktı.

Ske bitmişti. İnsanın içinden alkıŐlamak geliyordu.

Noel yaklaşıyor, bu yüzden hediye almak için bir oyuncakçıdayım. Satıcının biri illa benimle ilgilenmek istiyor, halbuki ondan bana yardımcı olmasını istemedim.

“Oyuncak alacağınız çocuk kaç yaşında?”

Düşünmeden cevap vermiş bulundum. Mathieu on bir, Thomas dokuz yaşında.

Satıcı, Mathieu için bana teknik oyuncaklar öneriyor. Kendi kendine bir radyo alıcısı yapabildiğin bir kutuyu hatırlıyorum, içinde bir lehim aleti ile bir sürü elektrik kablosu vardı. Thomas içinse yap-boz şeklinde bir Fransa haritası, üzerinde bölge ve şehir adlarının yazılı olduğu, birleştirilmesi gereken parçalar var. Bir an için Mathieu'nün monte ettiği bir radyo alıcısı ve Thomas'nun yap-boz parçalarını birleştirerek yaptığı Fransa haritasını düşündüm, Strasbourg Akdeniz kıyısına gelmiş, Brest Auvergne'e ve Marsilya da Ardennes'e.

Satıcı Küçük Kimyacı'yı da önerdi. Bununla, evde deneyler yapılıyor, her renkten ateş çıkarılıp küçük patlamalar yapılabiliyormuş. Sorunu kökünden halletmek için bedenini patlayıcılarla sarmış Küçük Kamikaze yok mu?

Satıcının açıklamalarını büyük bir sabırla dinledim, kendisine teşekkür ettim, sonra karar verdim. Her sene olduğu gibi Mathieu için bir kutu oyun küpü, Thomas içinse küçük oyuncak arabalar aldım. Satıcı anlamamıştı; sesini çıkarmadan iki ayrı hediye paketi yaptı. Hediye paketleriyle dükkândan ayrılırken gözü üzerimdeydi. Dükkândan çıktıktan sonra meslektaşına, “üşütüğün teki” dercesine eliyle bir hareket yaptı.

Thomas ve Mathieu ne Noel Baba'ya ne de çocuk İsa'ya inandılar. Haklı nedenleri vardı. Bir şey istemek için ona hiç mektup yazmadılar. Çocuk İsa'nın niçin hediye vermediğini biliyorlardı. Ya da hediye verdiğinde, bundan sakınmanın daha iyi olduğunu.

Onlara yalan söylemek zorunda kalmadık. Oyun küplerini ya da küçük oyuncak arabalarını satın almak için saklanmak zorunda kalmadık, numara yapmak zorunda kalmadık.

Ne kreşle işimiz oldu ne de Noel ağacını süslemekle.

Yangın korkusundan mum yakılmadı.

Hayran hayran bakan çocuk yoktu.

Noel, diğerleri gibi bir gündü. Kutsal çocuk henüz doğmamıştı.

Bugün, engellilerin iş dünyasına katılabilmeleri için çaba sarfediliyor. Onları işe alan firmalar daha az vergi ödeyerek vergi indiriminden yararlanacak. Ne güzel bir düşünce: Taşrada, hafif zekâ özörlüleri yemek servisinde çalıştıran bir restoran sahibi vardı. Çok dokunaklılar, sonsuz iyi niyetleriyle size hizmet ediyorlar, ama dikkat, sulu yemeklerden kaçının ya da yağmurluk giymeyi unutmayın.

Mathieu ve Thomas'nın iş dünyasına adım attıklarını hayal etmekten kendimi alamıyorum.

Sürekli "vrın-vrm" diyen Mathieu şoför olabilirdi, ön camı oyuncak ayılarla dolu tonlarca ağırlıktaki bir tırın direksiyonunda, Avrupa'yı baştan sona katederdi.

Küçük uçaklarla oynamayı ve onları kutulara yerleştirmeyi seven Thomas, hava kontrol memuru olabilir, kocaman uçakları yere indirmekle görevli olabilirdi.

Sen, Jean-Louis, babaları, kendilerini savunmaktan bile aciz iki yavrucukla dalga geçmekten hiç utanmıyor musun?

Hayır. Bu hislerime engel değil.

Bir süre, çocuklarla ilgilenmek için bizimle kalan bir bakıcımız oldu. Adı Josée'ydi, Kuzeyliydi, sarışın ve renkli tenliydi, köylü bir havası vardı, onu gören çiftçi olduğunu sanabilirdi. Lille banliyösünde oturan büyük ailelerinin yanında çalışmıştı. Onu çağırırken kullanmamız için küçük bir çan almamızı istedi. Gümüş takımlar nerede, diye sorduğunu hatırlıyorum. Önceki çalıştığı yerde, haftada bir gümüşleri parlatırmış. Eşim ona gümüşlerin köyde olduğunu söyledi ama günün birinde Josée köye geldi...

Çocuklarla çok iyi anlaşıyordu, sağduyuluydu. Onlara aşırı merhamet göstermeden normal çocuklarmış gibi davranıyor, gerektiğinde sert davranmasını da biliyordu. Sanırım onları çok seviyordu. Yaramazlık yaptıklarında, onlara şöyle diyordu: "Kafanızda saman mı var sizin!"

Bu şimdiye dek yapılmış tek doğru teşhisti. Josée haklıydı, kafaları şüphesiz saman doluydu. Doktorlar bunu görememişlerdi bile.

Ailemizin fotoğraf albümü çok dolu değildir. Onların fazla fotoğrafı yok, göstermek gelmiyor insanın içinden. Normal bir çocuğun her haliyle fotoğrafını çekersiniz, her duruşunu, her fırsatta; ilk mumunu üflerken görürsünüz, ilk adımlarını atarken, ilk banyosu yaptırılırken. İnsan etkilenir ona bakarken. Gelişimi adım adım izlenir. Engelli bir yumurcağın kötüye gidişini kimse izlemek istemez.

Mathieu'nün birkaç fotoğrafına baktığımda, pek de güzel olmadığını fark ediyorum, normal olmadığı belli oluyor. Biz, ana babası, bunu görmedik. Bizim için güzeldi, ilk çocuğumuzdu. Ne olursa olsun, yine de "güzel bir bebek" deniyor her zaman. Bir bebeğin çirkin olmaya hakkı yoktur, zaten bunu söylemeye kimsenin hakkı yoktur.

Thomas'nın çok sevdiğim bir fotoğrafı var. Üç yaşlarında olmalı. Onu büyük bir şöminenin içine yerleştirmiştik, ateş yakılan yerde, ızgara ve küllerin ortasındaki küçük bir koltukta oturuyordu. Şeytanın yerinde, narin, küçük bir melek gülümsüyor.

Bu sene bazı arkadaşlarım yeni yıl kartı olarak, çocuklarıyla çekilmiş fotoğraflar gönderdiler. Herkes mutlu, bütün aile gülüyor. Bunlar, bizim çektiremeyeceğimiz türden fotoğraflar. Thomas ve Mathieu'yü önceden güldürmek gerekir. Bize gelince, her zaman içimizden gülmek gelmiyor.

Hem benim iki küçük yavrucuğumun kirpi gibi saçları ve eğri büğrü kafalarının hemen üzerinde, altın sarısı harflerle İngilizce "mutlu yıllar" yazısı kötü görünür gözüme. Bunun bir tebrik kartından çok, bir mizah dergisinin kapağına benzeme tehlikesi var.

Bir gün Joséé'yi lavabonun deliğini bir pompayla pompalarken gördüğümde, bundan bir tane daha alacağımı söyledim. Sordu: "Neden iki tane beyefendi? Bir tane yetiyor."

Şöyle cevap verdim:

"İki çocuğum olduğunu unutuyorsunuz Joséé."

Anlamadı. Ben de, Mathieu ve Thomas'yı gezdirirken, onları bir derenin üzerinden geçirmek gerektiğinde, pompa kullanmak pratik olur diye açıkladım. Pompayı çocuğun kafasına tutturuyorsun. Sonra da pompanın sapından tutup çocuğu karşıya geçiriyorsun, böylece ayakları ıslanmıyor. Onları kucağına almaktan daha kolay.

Josée'nin ödü patlamıştı.

O günden sonra pompa ortalıktan kayboldu. Onu saklamış olsa gerek.

Mathieu ve Thomas uyuyorlar, onlara bakıyorum. Ne görüyorlar acaba rüyalarında?

Diğerleri gibi rüya görüyorlar mı?

Belki de geceleri, zeki olduklarını görüyorlardır rüyalarında.

Belki de geceleri intikamlarını alıyorlardır, üstün yetenekli olduklarını görüyorlardır rüyalarında.

Belki de geceleri teknik okul öğrencileridirler, araştırmacı ve mucittirler.

Belki de geceleri yasalar keşfediyorlardır, ilkeler, postulatlar, teoriler.

Belki de geceleri bitmek bilmez hesaplar yapıyorlardır.

Belki de geceleri Yunanca ve Latince konuşuyorlardır.

Ama gün doğar doğmaz, kimse şüphelenmesin ve huzurları kaçmasın diye, yeniden engelli çocuk kılığına bürünüyorlar. Rahat etmek için, konuşmayı bilmiyorlarmış gibi davranıyorlar. Onlara hitap edildiğinde, cevap vermek zorunda kalmamak için anlamazlıktan geliyorlar. Okula gitmek, ödev yapmak, ders çalışmak istemiyorlar.

Onları anlamak lazım, bütün gece ciddi davranmak zorundalar, gün içinde gevşemeye ihtiyaçları var. Bu yüzden aptalca davranıyorlar.

Başarılı olduğumuz tek şey, seçtiğimiz isimlerinizdi. Mathieu ve Thomas adlarını seçerek çok şık ve yerinde davranmış hem de dine de göz kırpmış olduk. Çünkü ne olacağını kim bilir, herkesle arayı iyi tutmakta fayda var.

Tanrı'nın sizi esirgemesini umduk, ama fena halde çuvalladık.

Minik vücutlarınızı düşünüyorum da, Tarzan gibi değilsiniz... Sizi ormanda daldan dala atlarken, vahşi hayvanlara meydan okurken ve kollarınızla bir aslanın ağzını açırken ya da bir su aygırının boynunu bükerken hayal etmekte zorlanıyorum.

Siz daha çok Tarzoon'sunuz, ormanın yüzkarası.

Bilmenizi isterim ki sizi kibirli Tarzan'a tercih ederim.

Siz daha heyecan vericisiniz, benim küçük kuşlarım. Bana E.T.'yi hatırlatıyorsunuz.

Thomas'ın gözlükleri var, küçük kırmızı gözlükler, ona çok yakışıyor. Tulumuyla tam bir Amerikalı öğrenciye benziyor, çok sevimli görünüyor.

Gözlerinin iyi göremediğini nasıl fark ettik, hatırlamıyorum. Şimdi gözlükleriyle her şeyi, Snoopy'yi, yaptığı resimleri net görüyor olmalı. Bir an için, büyük bir saflıkla nihayet okuyabilecek, diye düşündüm. Ona önce çizgi romanlar alacaktım, sonra da "Signe de Piste" serisinin romanlarından, ardından Alexandre Dumas, Jules Verne, *Koca Meaulnes* ve hepsinden sonra Proust, neden olmasın.

Hayır, asla okuyamayacak. Sayfalardaki harfler netleşmiş olsalar da, kafasında hep bulanık olacak. Kitapların sayfalarını kaplayan bütün bu küçük, kargacık burgacık yazıların bize hikâyeler anlattıklarını ve bizi başka diyarlara götürebildiklerini asla anlayamayacak. Ben hiyerogliflere nasıl bakıyorsam o da bu yazılara öyle bakıyor.

Bunların resim olduklarını düşünüyor olmalı, hiçbir anlamı olmayan minicik resimler. Ya da sıra sıra ilerleyen karıncalar olduklarını düşünüyordur ve bunları ezmek için elini uzattığında kaçmadıklarına şaşırıyordur.

Dilenciler, önlerinden geçenlerin yüreklerini sızlatmak için sefilliklerini; sakat ayaklarını, kesik uzuvlarını, yaşlı köpeklerini, zavallı kedilerini, çocuklarını sergilerler. Onlar gibi yapabiliyordim. Benim insanların içini sızlatacak iki iyi çığırtaım var: İki oğluma hırpalanmış deniz mavisi montlarını giydirmek yeterdi. Onlarla birlikte yere, bir kartonun üzerine oturur, acındırıcı bir ifade takınabiliyordim. Sürükleyici müzikler çalacağım bir müzik çalar alabiliyordim, Mathieu de topuna vurarak ritim tutardı.

Hep bir oyuncu olmak isteyen ben, Vigny'nin "Kurdun Ölümü"nü oynayabiliyordim, Thomas da "aalıyo, uuğuuğ..." diye ağlayan kurt taklidi yapardı.

Belki de insanlar performansımızdan çok etkilenip heyecanlanacaklardı. Büyükbabalarının şerefine bir Byrrh içelim diye bize bozuk para verirlerdi.

Bir çılgınlık yaptım, kendime bir Bentley aldım. Eski bir araba, bir Mark VI, 22 CV, yüz kilometrede yirmi litre yakıyor. Deniz mavisi ve siyah, içi kırmızı deri kaplı. Gösterge paneli mazı ağacından. Değerli taşlar gibi işlenmiş bir sürü küçük, yuvarlak kadranlarla ve kontrol lambalarıyla dolu. Bir saltanat arabası kadar güzel; durduğunda, İngiltere kraliçesinin ineceğini sanıyor insan.

Thomas ve Mathieu'yü Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinden alıp eve getirmek için kullanıyorum arabayı.

Onları prensler gibi arka koltuğa yerleştiriyorum.

Arabamla gurur duyuyorum, herkes ona saygı gösteriyor ve arka koltukta ünlü bir yolcu var mı yok mu diye bakıyor.

Arkada olanı görseler, hayal kırıklığına uğrarlardı. İngiltere kraliçesi yerine, salyaları akan yamuk yumuk iki yavrucuk var. Üstün yetenekli olanı sürekli tekrarlıyor: "Nereye gidiyoruz baba? Nereye gidiyoruz baba?..."

Hatırlıyorum, bir keresinde, bir babanın çocuklarını okuldan aldıktan sonra arabada onlarla konuşacağı gibi konuşmayı denedim. Eğitimleriyle ilgili sorular uydurdum. "Ee Mathieu, Montaigne ödevin ne oldu? Kompozisyondan kaç aldın? Peki sen Thomas, Latince çevirinde kaç yanlış çıktı? Trigonometri nasıl gidiyor?"

Onlara derslerinden bahsederken, dikiz aynasından boş bakışlı, hırpani, küçük yüzlerine bakıyordum. Belki de bana ciddi ciddi cevap vereceklerini düşünüyordum, engelli çocuk numarasını burada kesecektik, çünkü hiç komik değildi bu oyun, nihayet herkes gibi ciddileşecektik, nihayet diğerleri gibi olacaklardı...

Bir an için bir cevap bekledim.

Thomas, "Nereye gidiyoruz baba? Nereye gidiyoruz baba?" diye tekrar tekrar sorarken Mathieu "vrın-vrın" diyordu.

Bu bir oyun değildi.

Thomas ve Mathieu büyüyorlar, on bir ve on üç yaşındalar. Bir gün sakallarının çıkacağını düşündüm, tıraş etmek gerekecekti. Onları bir an sakallı hayal ettim.

Büyüdüklerinde, her birine büyük birer ustura hediye etmek gibi bir fikir geldi aklıma. Onları banyoya kapatıp ustularıyla baş başa bırakacaktık. Artık hiç ses gelmediğinde, bir paspasla banyoyu temizlemeye gidecektik.

Eşimi güldürmek için bunu ona anlattım.

Thomas ve Mathieu, her hafta sonu, Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinden çizik ve yara bere içinde dönüyorlardı. Haydutlar gibi kavga ediyor olmalılar. Ya da, şehir dışında bulunan merkezin öğretmenleri, horoz dövüşleri yasaklandığından beri, rahatlamak ve ay sonunu getirebilmek için, çocuk dövüşleri düzenliyorlar.

Yaralarının derinliklerine bakılacak olursa, çocukların parmaklarına metal mahmuzlar geçiriyor olmalılar. Bu hiç hoş değil.

Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezi yönetimine buna son vermeleri için bir mektup yazmam gerekecek.

Thomas artık ağabeyini kıskanmayacak, onun da bir korsesi olacak. Etkileyici bir ortopedik korse, krom kaplı metalden ve deriden. O da çökmeye başladı, ağabeyi gibi kamburlaşıyor. Yakında ikisi de, hayatlarını tarlada pancar toplayarak geçirmiş minik yaşlılar gibi olacaklar.

Korseler servet değerinde, Paris'te, La Motte-Picquet yakınlarında, La Maison Leprêtre adında özel bir atölyede tamamen elde yapılıyor. Yeni korse için ölçü aldırarak üzere onları her sene oraya götürmek gerekiyor, çünkü büyüyorlar. Ölçü alırken hiç ses çıkarmıyorlar.

Korselerini taktığımızda, parlayan krom yüzünden zırh giymiş Romalı savaşçılara ya da bilimkurgu çizgi romanlarındaki karakterlere benziyorlar. Onları kollarımıza aldığımızda, sanki bir robota sarılıyormuşuz gibi geliyor. Demirden bir bebek.

Akşamları, korselerini çıkarmak için bir kurbağacığa ihtiyacımız oluyor. Zırhlarını çıkardığımızda, çıplak gövdelerinde metal iskeletin bıraktığı mor izleri fark ediyoruz ve ortaya titreyen, tüysüz iki küçük kuş çıkıyor.

Televizyonda, engelli çocuklarla ilgili birçok program yaptım. İlkini hatırlıyorum, en güzel bebek yarışmasının arşiv görüntüleriyle başlamıştım. Görüntülere André Dassary şarkısıyla eşlik ediyordu: "Şöhretle dalga geçen, zafere kanat çırpıp gençliği övelim..."

En güzel bebek yarışmaları bana biraz tuhaf görünüyordu. En güzel çocuklara sahip insanları neden kutlayıp ödüllendirirler, hiç anlamıyorum, sanki bu onların suçuymuş gibi. O zaman neden engelli çocuğu olanları cezalandırılıp para cezasına çarptırmıyorlar?

Şaheserlerini jürinin önünde havada sallayan şu kibirli ve kendinden emin anneleri yine görüyorum.

Ellerinden düşürsünler istiyordum.

Eve erken döndüm. Josée çocukların odasında tek başına, iki yatak da boş ve pencere ardına kadar açık. Belli belirsiz endişeli bir halde dışarı sarkıp aşağı bakıyorum.

On dördüncü kattayız.

Çocuklar nerede? Sesleri gelmiyor. Josée onları camdan atmış. Bir kriz geçirmiş olabilir, böyle şeyleri bazen gazetelerde okuyoruz.

Ona soruyorum, ama ciddi bir şekilde: "Josée, neden çocukları camdan attınız?"

Eğlence olsun diye, bu fikri kafamdan kovmak için sordum.

Cevap vermedi, anlamıyor, dondu kaldı.

Aynı ses tonuyla devam ediyorum: "Bu yaptığınız hiç hoş değil Josée. Engelli olduklarını ben de biliyorum ama bu onları pencereden atmanızı gerektirmezdi."

Korku içindeki Josée bana bir şey söylemeden bakıyor, benden korktuğunu düşünüyorum. Bizim odamıza gidiyor, kollarında çocuklarla geri gelip onları önüme koyuyor.

Gayet iyiler.

Josée epeyce sarsıldı, kendisine: "Beyefendinin deli çocukları olduğuna şaşmamalı" diyor olmalı.

Mathieu ve Thomas Bach'ı, Schubert'i, Brahms'ı, Chopin'i asla bilemeyecekler...

Bazı hüznü sabahlarda, keyfimiz yokken ve kaloriferler arızalıyken, yaşamamıza yardım eden bu müzisyenlerin güzelliklerinden faydalanamayacaklar. Mozart'ın bir *adagio*'sunun insanın tüylerini nasıl diken diken ettiğini; Beethoven'ın kükremelerinin ve Liszt'in ataklarının verdiği enerjiyi; insanda, kalkıp Polonya'yı istila etmeye gitme isteği uyandıran Wagner'i; Bach'ın kuvvet veren danslarını ve ılık gözyaşları akıtan Schubert'in şarkılarının ezgisini bilemeyecekler.

Onlarla gidip Hi-Fi müzik setleri bakmak ve onlara bu setlerden bir tane almayı çok isterdim. Onların ilk CD koleksiyonlarını oluşturmayı, onlara ilk CD'lerini hediye etmeyi...

CD'leri onlarla birlikte dinlemeyi, besteleri eleştirmeyi, farklı yorumlar üzerine tartışmayı ve en iyisinin hangisi olduğuna karar vermeyi çok isterdim...

Benedetti'nin, Gould'un, Arrau'nun piyanolarıyla, Menuhin'in, Oistrakh'ın, Milstein'in kemanlarıyla onları heyecanlandırmak...

Ve cenneti şöyle bir görmelerini sağlamak.

Sonbahar geldi. Bentley'imle, Thomas ve Mathieu arka koltukta, Compiègne ormanından geçiyorum. Manzara sözle anlatılamayacak kadar güzel. Orman renk cümbüşü içinde, bir Watteau tablosu kadar güzel. "Bakın, ne kadar güzel" dahi diyemiyorum, Thomas ve Mathieu manzaraya bakmıyorlar, umurlarında değil. Beraber asla hiçbir şeye hayran olamayacağız.

Watteau'yu asla bilmeyecekler, asla müzeye gitmeyecekler. İnsanlığın yaşamasına yardım eden bu büyük keyiflerden mahrum kalacaklar.

Geriye sadece patates kızartması kalıyor. Patates kızartmasına bayılıyorlar, özellikle de Thomas, "patases" diyor.

Thomas ve Mathieu ile arabada yalnızken, aklıma bazen garip fikirler geliyor. İki şişe satın alacağım, bir Butagaz ve bir de viski, ikisini de dibine kadar içeceğim.

Eğer ağır bir trafik kazası geçirsem, belki de daha iyi olur, diyorum kendi kendime. Özellikle de eşim için. Gittikçe katlanılmaz biri oluyorum ve büyüyen çocuklar hayatı gittikçe daha da zorlaştırıyorlar. O zaman gözlerimi kapıyorum ve mümkün olduğunca uzun süre gözlerimi kapalı tutarak gaza basıyorum.

Eşim üçüncü kez hamile kaldığında ona bakan olağanüstü doktoru asla unutmayacağım. Bebeği aldırmayı düşünüyorduk. Bize şöyle dedi: "Sizinle çok açık konuşacağım. Durumunuz dramatik. Zaten iki engelli çocuğunuz var. Bir engelli çocuğunuz daha olduğunda, durumunuz gerçekten değişecek mi? Ama bir de, bu sefer normal bir çocuğunuz olduğunu düşünün. Her şey değişektir. Başarısızlığınızdan kurtulacaksınız, bu hayatınızın şanslı olacaktır."

Şansımızın adı Marie oldu, normal ve de çok güzeldi. Böyle olması normaldi, önceden iki tane müsveddemiz olmuştu. Önkilerden haberi olan doktorların içi rahatlamıştı.

Doğumdan iki gün sonra, bir pediatri doktoru kızımızı görmeye geldi. Uzun bir süre ayağını inceledi, sonra yüksek sesle: "Sanki ayağında bir sakatlık var..." dedi ama hemen ardından ekledi: "Hayır, yanılmışım."

Bunu şüphesiz eğlenmek için söylemişti.

Kızım büyüdü, milli gururumuz haline geldi. Güzel, zeki. Kaderden alınmış ne harika bir intikam, ta ki...

Ama yeterince eğlendik, bu başka bir hikâye.

Sabrını sonuna kadar zorladığım çocuklarımın annesi, artık canına tak edince, beni terk etti. Eğlenmek için başka yere gitti. Oh olsun bana. Layığı buldum işte.

Şimdi yalnız ve şaşkınım.

Yeniden genç bir kadının girmesini isterim hayatıma.

Evlilik ilanımı hayal ediyorum:

"Yetişkin, 40 yaşında, ikisi engelli üç çocuk babası, eğitilmiş, güzel, mizah anlayışı olan genç bayan arıyor."

Mizah anlayışının hayli gelişmiş olması gerekiyor, özellikle de kara mizah anlayışının.

Biraz budala birkaç çıtı pıtı kızla tanıştım. Çocuklarımdan bahsetmekten kaçındım, yoksa kızlar benden kaçarlardı.

Çocuklarım olduğunu bilen bir sarışın vardı, ama onların ne durumda olduklarını bilmiyordu. Hâlâ hatırlıyorum ne dediğini: "Beni ne zaman çocuklarıyla tanıştıracaksın, istemiyor gibisin, benden utanıyor musun yoksa?"

Mathieu ve Thomas'ın kaldıkları merkezde, genç öğretmen bayanlar var, hele bir tanesi, uzun boylu, çok güzel bir esmer. Şüphesiz, ideal kadındı, çünkü çocuklarımı ve kullanım klavuzlarını çok iyi biliyor.

Sonuçta, yürümedi. Kendine şöyle demiş olmalı: "Hafta içi engellilerle olmak, tamam, bu benim işim, ama hafta sonu da onlarla olacaksam..." Belki ben onun tipi değildim ya da belki: "Bu adam engelli çocuklar konusunda uzman, benden de böyle bir çocuğu olabilir, o yüzden kalsın, almayayım ben" demiş olabilir kendi kendine.

Sonra bir gün, hoş, eğitilmiş, mizah anlayışı olan bir kız vardı. Bana ve iki küçük yavrucuğuma ilgi duydu. Şanslıydık, kaldı. Onun sayesinde, Thomas fermuar açıp kapamayı öğrendi. Uzun

süre değil. Ertesi gün hiçbir Şey hatırlamıyordu, her Şeyi unutmuŐtu, sıfırdan oğretmeye baŐlamak gerekiyordu.

Söz konusu olan çocuklarım olduğunda, tekrarlamaktan çekinmemek gerek, çünkü her Şeyi unutuyorlar. Onlarda bıkkınlık yok, alışkanlıklar yok, sıkılmak yok. Hiçbir Şeyin modası geçmiyor, her Şey yeni.

Küçük kuşlarım, hayatımın en önemli anlarını oluşturan şeyleri asla bilemeyecek olmanızı düşünmek beni üzüyor.

Dünyanın bir tek kişinin etrafında döndüğü, sadece bu bir tek kişi için var olduğumuz, ayak seslerini, konuşmasını duyduğumuzda titrediğimiz, onu gördüğümüzde elden ayaktan kesildiğimiz o olağanüstü anları. Sarılırken onu incitmekten korktuğumuz, onu öperken yanıp tutuştuğumuz ve etrafımızdaki dünyanın bulanıklaştığı anları.

Tepeden tırnağa sizi saran, altüst eden, taşınmadan, elektrik çarpmasından ya da infazdan daha beter olan bu zevkli ürpermeyi asla tadamayacaksınız. Sizi darmadağın eder, hayatınızı altüst eder, sizi aklınızı kaçıracağınız ve buz keseceğiniz bir girdabın içine sürükler. İçinizi kıpır kıpır ettirir, yüzünüzü yakar, kızarmanıza neden olur, tüylerinizi diken diken eder, kekelettirir, ağzınıza geleni söylemenize yol açar, sizi güldürüp ağlatır.

Çünkü ne yazık ki, benim küçük kuşlarım, siz birinci tekil şahısta ve şimdiki zamanın haber kipinde, birinci grup fiillerden "sevmek"i asla kullanamayacaksınız.

Sokakta giderken, engelli çocuklar için bağış isteyenlere hiçbir şey vermiyorum.

Alay ettiğimi düşünürler diye, iki engelli çocuğum olduğunu söylemeye cesaret edemiyorum,.

Rahatça ve gülümseyerek, "Engelli çocuklara daha önce bağış yaptım" deme hakkını kendime tanıyorum.

Bir kuş icat ettim. Uçmazkuş koydum adını, tuhaf bir kuştur. Diğerleri gibi değildir. Yüksekten başı döner. Bir kuş için gerçekten talihsizlik. Ama ahlaklıdır. Engeli yüzünden kendini acındırmak yerine, bununla dalga geçer.

Ne zaman birisi uçmasını istese, bunu yapmamak için mutlaka eğlenceli bir bahane bulur ve herkesi güldürür. Hem yüz-süzdür de, uçan kuşlarla dalga geçer, normal kuşlarla.

Sanki Thomas ve Mathieu sokakta karşılaştıkları normal çocuklarla alay eder gibiler.

Tersine dünya.

Yağmur yağıyor, Josée çocuklarla gezintiden erken döndü, Mathieu'ye yemek yediriyor.

Thomas'yı göremiyorum. Odadan çıkıyorum. Koridorda, portmantoda tulumu asılı, kabarık duruyor, vücudunun şeklini koruyor, Ciddi bir ifadeyle odaya dönüyorum.

"Josée, neden Thomas'yı portmantoya astınız?"

Anlamadan yüzüme bakıyor.

Şaka yapmaya devam ediyorum: "Engelli bir çocuk diye, portmantoya asmanıza gerek yok herhalde."

Josée bozuntuya vermeden: "Kısa bir süreliğine, kurusun diye orada efendim, sırlıslık olmuştur" diye cevap veriyor.

Çocuklarım sevgi dolu. Thomas alışverişe gittiğimiz dükkânlar-
da önüne geleni öpmek istiyor: gençleri, yaşlıları, zenginleri, fa-
kirleri, işçileri, soyluları, beyazları, siyahları, ayırım gözetmeden
herkesi. İnsanlar on iki yaşında bir çocuğun onları öpmek için
üzerlerine atladıklarını görünce biraz rahatsız oluyorlar. Bazıla-
rı geri çekilirken, diğerleri öptürüyorlar ve ardından yüzlerini
mendilleriyle silerken: "Ne kadar da tatlı!" diyorlar.

Bu doğru, çok tatlılar. Hiçbir şeyde kötülük görmüyorlar,
masumlar gibi. İlk günden önceki, herkesin iyi olduğu, doğa-
nın iyiliksever, bütün mantarların yenilebilir ve tehlike olmaksızın
kaplanların sevilebildiği zamandan kalma onlar.

Hayvanat bahçesine gittiklerinde, kaplanlara öpücük ver-
mek istiyorlar. Kedinin kuyruğunu çektiklerinde, garip bir şe-
kilde, kedi tırmalamıyor, kendine şöyle diyor olmalı: "Bunlar
engelli, hoşgörülü olmak lazım, kafaları tam çalışmıyor."

Thomas ve Mathieu kaplanın kuyruğunu çekselerdi, kaplan
da mı aynı şekilde davranırdı acaba?

Deneyeceğim ama önce kaplanı uyaracağım.

İki oğlumla gezinirken, kollarımın ucunda kukla ya da kumaş bebekler varmış gibi geliyor bana. Hafifler, küçük, narin kemikleri var, büyümüyorlar, şişmanlamıyorlar, on dört yaşındayken yedi yaşında gibi görünüyorlar, küçük birer cin ikisi de. Kendilerini Fransızca ifade edemiyorlar, cince konuşuyorlar ya da miyavlıyorlar, kükrüyorlar, havlıyorlar, cıvıldıyorlar, gıdaklıyorlar, gevezelik ediyorlar, zırlıyorlar, gıcırıyorlar. Onları her zaman anlamıyorum.

Benim cinlerimin kafalarında ne var? Sigorta yok. Samanın dışında pek fazla bir şey olmasa gerek, en fazla bir kuş beyni ya da eski püskü şeyler, miyadını doldurmuş eski ya da antika bir radyo. İyi lehimlenmemiş birkaç elektrik kablosu, bir transistör, sık sık sönen titrek bir ampul ve sürekli tekrarlanan birkaç kaydedilmiş kelime.

Bu beyinle pek başarılı olmamalarına şaşırılmamak gerek. Asla üniversitede okuyamayacaklar, çok yazık, oysa matematikten hiç de anlamayan ben, onlarla nasıl da gurur duyardım.

Kısa süre önce büyük bir heyecan yaşadım. Mathieu kitap okumaya dalmıştı. Heyecanla yaklaştım.

Kitabı ters tutuyordu.

Mizah dergisi *Hara-Kiri*'ye hep hayran olmuşumdur. Bir ara onlara bir kapak önermek istedim. Teknik üniversitede öğrenci olan kardeşimden, iki uçlu şapkasıyla birlikte üniformasını, Mathieu'ye giydirip fotoğrafını çekmek için ödünç almak istedim. Resmin altındaki yazıyı düşünmüştüm: "Bu sene teknik üniversite birincisi bir erkek öğrenci."*

Özür dilerim Mathieu. Bu çarpık düşüncelerin aklımdan geçmesi benim suçum değil. Seninle dalga geçmek istememiştim, belki de kendimle dalga geçmek istemiştım. Kendi zavallılığım la dalga geçebileceğimi kanıtlamak istemiştım.

* Geçen sene ilk defa bir kız öğrenci, Anne Chopinet birinci olmuştu.

Mathieu iyice kamburlaştı. Fizyoterapistler de metal korse de hiçbir işe yaramadı. On beş yaşında ve görünüşü, ömrü tarla bellemele geçmiş bir köylününküne benziyor. Onu gezdirirken sadece ayaklarını görebiliyor, artık gökyüzünü bile göremiyor.

Bir an, ayakkabılarının uçlarına küçük aynalar yerleştirmeyi hayal ettim, gökyüzünü yansıtacak dikiz aynaları.

Omurgasındaki eğrilik arttı, yakında nefes alma sıkıntısına yok açacak. Omurgasını düzeltmek için riskli bir ameliyat geçirmesi gerekiyor.

Risk aldık, tamamen doğruldu.

Üç gün sonra, ölüverdi.

Sonuç olarak, gökyüzünü görmesini sağlayacak olan ameliyat, başarılı oldu.

Benim küçük oğlum çıtı pıtıdır, sürekli güler, kara ve parlak küçük gözleri var, fareler gibi.

Onu kaybedeceğim diye çoğu zaman korkuyorum. Boyu iki santimetre. Halbuki, on yaşında.

Doğduğunda, biraz endişelendik, şaşırдық. Doktor hemen içimizi rahatlattı: "Tamamen normal, sabredin, bu küçük bir gecikme, büyüyecek" dedi. Sabrediyoruz, sabırsızlanıyoruz, büyüdüğünü göremiyoruz.

Bir yaşındayken boyunu ölçmek için süpürgeliğe çentik atmıştık, on yıl sonra boyu hâlâ aynı.

Hiçbir okul, diğerleri gibi olmadığı gerekçesiyle, onu almayı kabul etmedi. Ona evde bakmak zorunda kaldık. Eve bir bakıcı almamız gerekti. Böyle bir işi kabul edecek birini bulmak çok zor. Fazla tasa ve sorumluluk gerektiriyor, öyle küçük ki, onu kaybetmekten korkuyor insan.

Çok oyuncu olduğundan saklanmaktan hoşlanıyor ve çağrıldığında cevap vermiyor. Onu aramakla uğraşiyor insan, bütün kıyafetlerin ceplerini boşaltmak ve bütün çekmeceleri aramak, bütün kutuları açmak gerekiyor. Son sefer, bir kibrit kutusuna saklanmıştı.

Onu yıkamak zor, banyo küvetinin içinde boğulacağından korkuyor insan. Ya da lavabonun giderinden akıp gideceğinden. En zoru da tırnaklarını kesmek.

Kilosunu öğrenmek için, postaneye gidip onu bir mektup terazisinin kefesine koymak gerekiyor.

Yakın zamanda, dişleri çok ağrıdı. Hiçbir doktor onu tedavi etmek istemedi, onu saatçiye götürmem gerekti.

Aileler ya da arkadaşlar onu her gördüklerinde şöyle diyorlar: "Ne kadar da büyüdü." Onlara inanmıyorum, bunu bizi memnun etmek için söylediklerini biliyorum.

Bir gün, diğerlerinden daha cesur bir doktor, onun asla büyümeyeceğini söyledi bize. Bu, ağır bir darbeydi.

Yavaş yavaş alıştık, avantajlarını gördük.

Onu üzerimizde tutabiliyoruz, hep elimizin altında, canımızı sıkıyor, onu hemen cebimize koyuyoruz, toplu taşıma araçlarında para ödemiyor, özellikle de çok sevecen, kafamızda bit aramaya bayılıyor.

Bir gün onu kaybettik.

Geceyi, ölü yaprakların teker teker altına bakmakla geçirdim.

Sonbahardı.

Rüyaydı.

Engelli bir çocuğun ölümünün insanı daha az üzdüğünü düşünmemek gerek. Böyle bir çocuğun ölümü, normal bir çocuğun ölümü kadar üzücüdür.

Hiç mutlu olmamış, dünyaya sadece acı çekmek için ufak bir gezinti yapmaya gelmiş olan birinin ölümü korkunç bir şeydir.

Bir gülümseyişinin anısını saklamak bile çok zor.

Öyle görünüyor ki, bir gün üçümüz buluşacağız.

Birbirimizi tanıyacak mıyız? Nasıl olacaksınız? Ne giyiyor olacaksınız? Ben sizi hep tulumlarınızla hatırlıyorum, belki de üç parça bir kıyafet giyiyor olacaksınız ya da melekler gibi beyazlar içinde mi olacaksınız? Belki de ciddi görünmek için bıyığınız ya da sakalınız olacak. Değişmiş olacak mısınız, büyümüş olacak mısınız?

Beni tanıyacak mısınız? Çok kötü bir halde yanınıza gelebilirim.

Hâlâ engelli olup olmadığınızı sormaya cesaret edemeyeceğim... Cennette de engelliler var mı? Belki de diğerleri gibi olmuş olacaksınız?

Fransızcayı anlamadığınızdan ve ben de cince bilmediğimden dünyada size söyleyemediklerimden bahsedebilecek miyiz? En sonunda oturup erkek erkeğe önemli konulardan konuşabilecek miyiz?

Cennette belki de nihayet birbirimizi anlayabileceğiz. Sonra da, özellikle, büyükbabanızı bulacağız. Size hiç bahsetmediğim ve hiç tanımadığınız büyükbabanızı. Göreceksiniz, şaşırtıcı bir kişiliği vardır, şüphesiz hoşunuza gidecek ve sizi güldürecektir.

Arabasıyla bizi kısa gezintilere götürecek, içirecek, yukarıda bal şurubu içiliyor olmalı.

Arabasını hızlı sürecek, çok hızlı, fazla hızlı. Korkmayacağız.

Endişelenecek hiçbir şey yok, zaten ölüyüz.

Bir an, Thomas'nın, ağabeyi öldüğü için üzüleceğinden endişe ettik. Önceleri onu aradı, dolapları, çekmeceleri açıyordu ama kısa sürdü. Resim çizmek, Snoopy'nin bakımı gibi faaliyetler daha ağır bastı. Thomas çizmeye ve boyamaya bayılıyor. Daha çok soyut çalışıyor. Simgesel dönemini yaşamadı, doğrudan soyuta geçti. Çok üretici, sonra asla düzeltme yapmıyor. Hep aynı şekilde isim verdiği seriler yapıyor. "Babam için" resimler, "anem için" resimler ve "kız kardeşim Marie için" resimler.

Tarzı pek gelişmiyor, Pollock'inkini fazlasıyla andırıyor. Paleti renkli. Ebatlar aynı. Heyacana kapılıp sık sık kâğıdının dışına taşıyor ve eserine masada devam ediyor.

Bir resmi bitirdiğinde, onu bize veriyor. Güzel olduğu söylendiğinde, halinden memnun görünüyor.

Çocuklarım bana gittikleri tatil kamplarından bazen kartpostal gönderirler. Manzara genellikle deniz ya da pırıldayan bir dağ üzerinde turuncu bir güneşin batışı oluyor. Arkasında: "Sevgili babacığım, keyfim yerinde, çok eğleniyorum. Seni özledim" yazıyor. İmza, Thomas.

Yazı güzel, düzgün, yazım hatası yok, eğitmen dikkatle çalışmış. Beni memnun etmek istemiş. İyi niyetini anlıyorum.

Beni memnun etmiyor.

Thomas'nın şekilsiz ve okunaksız çiziktirmelerini tercih ederim. Soyut resimleriyle belki de bana daha çok şey anlatıyor.

Bir gün Pierre Desproges benimle Thomas'ı Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinden almaya geldi. Pek istemiyordu, ısrar ettim.

Buraya ilk kez gelen herkes gibi, her zaman pek çekici olmayan, sendeleyeyen, salyası akan ve onu öpen çocukların saldırısına uğradı. Hemcinslerine zorlukla dayanabilen adam, çocukların kendisine bu şekilde davranmalarına hiç ses çıkarmadı.

Bu ziyaret onu çok sarstı. Oraya yeniden gitmek istedi. Oyuncak ayılarını öpücöklere boğan, gelip elinizi tutan ya da makasla sizi ikiye bölmekle tehdit eden yirmi yaşındaki çocukların bu garip dünyası onu büyülemişti.

Absürde bayılan adam, absürdün üstatlarını bulmuştu.

Mathieu ve Thomas'ı düşündüğüm zamanlar, tüyleri karma karışık iki küçük kuş görüyorum. Kartal değil, tavuskuşu hiç değil, gösterişsiz iki kuş, iki serçe.

Deniz mavisini kısa mantolarından, küçücük ayakları çıkıyordu. Onları yıkadığımız zamanlardan hatırlıyorum şeffaf ve mor derilerini, tüyleri çıkmadan önce yavru kuşlarındaki gibi, öne çıkan göğüs kemiklerini, kaburga kemiklerini. Beyinleri de kuş beyni gibiydi.

Sadece kanatları eksikti.

Ne yazık.

Onlar için olmayan bir dünyayı terk edebilirlerdi.

Daha hızlı çekip gidebilirlerdi, kanatlarını çırparak.

O güne kadar iki oğlumdan hiç bahsetmemiştim. Neden? Utanıyor muydum? Acınmaktan mı korkuyordum?

Hepsinden biraz var. Özellikle de şu korkunç sorudan kaçmak için sanırım: "Ne yapıyorlar?"

Uydurabilirdim...

"Thomas Amerika'da, Massachusetts Institute of Technology'de. Parçacık hızlandırıcılar üzerine tezini hazırlıyor. Halinden memnun, her şey yolunda. Genç bir Amerikalı kızla tanışmış, adı Marilyn, dünyalar güzeli. Thomas şüphesiz oraya yerleşecek.

— Uzakta olması sizin için zor değil mi?

— Amerika, dünyanın öbür ucu değil ya. Hem önemli olan onun mutlu olması. Sürekli haberlerini alıyoruz, her hafta annesine telefon ediyor. Diğer taraftan, Sydney'de bir mimarın yanında staj yapan Mathieu'nün hiç sesi soluğu çıkmıyor..."

Gerçeği de söyleyebilirdim.

— Neler yaptıklarını gerçekten bilmek istiyor musunuz? Mathieu hiçbir şey yapmıyor, artık bizimle değil. Bilmiyor muydunuz, özür dilemeyin, engelli bir çocuğun ölümü genelde fark edilmez. Yükün ortadan kalktığı söylenir...

"Thomas hâlâ bizimle. Sıkı sıkı sarıldığı eski oyuncak bebeğiyle, Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinin koridorlarında sürünüyor, tuhaf çığlıklar atarak eliyle konuşuyor.

— Ama büyümüştür artık, öyle değil mi, kaç yaşında?

— Hayır, büyümedi; yaşı ilerledi belki ama büyümedi. Asla büyümeyecek. Kafan saman dolu olunca asla büyümeyizsin."

Ben küçükken, dikkat çekmek için ilginç şeyler yapardım. Altı yaşındayken pazar kurulduğu günler, balıkçının tezgâhından bir ringa balığı çalardım ve en sevdiğim oyunu oynar, kızların peşinden gidip balığımı çıplak bacaklarına sürerdim.

Okulda romantik olmak ve Byron'a benzemek için, kravat yerine kolye takardım ve ikon düşmanı olmak için helaya Mer-yem Ana heykeli koyardım.

Ne zaman bir mağazaya kıyafet bakmak için girsem, bana: "Bu çok beğeniliyor, on tane kadar sattım dün" demeleri, satın almamam için yeterli oluyordu. Diğerlerine benzemek istemiyordum.

Daha sonraları, televizyonda çalışmaya başladığımda, küçük çekimleri bana verdiklerinde, kamerayı yerleştirmek için şansın da yardımıyla alışılmadık bir yer bulmaya her zaman gayret ederdim.

Televizon için hakkında bir belgesel hazırladığım ressam Edouard Pignon'un bir anekdotunu hatırlıyorum. Zeytin ağaçlarının gövdelerini resmederken bir çocuk geçiyormuş; tablosuna baktıktan sonra, ona: "Bu yaptığın hiçbir şeye benzemiyor" demiş. Pohpohlanan Pignon: "Bana en güzel iltifatı yaptın, başka hiçbir şeye benzemeyen bir şey yapmaktan daha zor bir şey yoktur."

Çocuklarım kimseye benzemiyorlar. Sürekli diğerlerinden farklı olmaya çalışmış birisi olarak bu durumdan memnun olmalıydım.

Her devirde; her şehirde, her okulda, sınıfın arka sıralarının birinde, çoğunlukla radyatörün yakınında, boş bakışlı bir öğrenci hep olmuştur, hep olacaktır. Her ayağa kalktığında, bir soruya cevap vermek için ağzını her açtığında, bilir ki ona gülecekler. Öylesine cevap verir, çünkü anlamamıştır, asla da anlamayacaktır. Öğretmen, bazen sadistçe, izleyenleri eğlendirmek, neşelendirmek ve reytingini arttırmak için ısrar eder.

Kışkırtılmış öğrencilerin ortasında ayakta duran boş bakışlı çocuğun güldürme isteği yoktur ve kasıtlı değildir bu. Güldürmemeyi tercih eder, anlamak ister, kendini verir, ama çabasına rağmen saçmalar çünkü kavrayışı o kadardır.

Çocukken, buna ilk gülen ben olurdum, şimdiyse bu boş bakışlı okul çocuğuna çok acıyorum. Kendi çocuklarımı düşünüyorum.

Allahtan okulda onlarla kimse alay edemeyecek. Asla okula gitmeyecekler.

“Handicapé”^{*} kelimesini sevmiyorum. Bu İngilizce bir kelime ve “şapkanın içindeki el” anlamına geliyor.

“Anormal” kelimesini de sevmiyorum, özellikle de bir çocuğa yakıştırıldığında.

Peki normal ne demek? Olması gerektiği gibi, insanın olması gerektiği gibi, yani ortalama. Ortalamaya dahil olanları pek sevmiyorum, ortalamanın dışında olanları, üzerinde olanları ve elbette, altında olanları tercih ediyorum, sonuçta herkes gibi değiller. “Diğerleri gibi değil” ifadesini tercih ediyorum. Çünkü diğerlerini her zaman sevmiyorum.

Diğerleri gibi olmamak, bu illa ki diğerlerinden daha az iyi olmak demek değil, diğerlerinden farklı olmak demek.

Diğerleri gibi olmayan bir kuş, ne demektir bu? Mozart’ın bütün flüt sonatlarını partisyonsuz ıslıkla çalabilen bir kuş diğerleri gibi değildir, yüksekten başı dönen başka bir kuş da.

Diğerleri gibi olmayan bir inek, telefon etmeyi bilen bir inek olabilir.

Çocuklarımdan söz ederken, “diğerleri gibi değiller” diyorum. Bu, şüphelendiriyor.

Einstein, Mozart, Michelangelo diğerleri gibi değillerdi.

* Engelli (Ed. N.)

Diğerleri gibi olsaydınız, sizi müzeye götürürdüm. Beraberce Rembrandt'ın, Monet'nin, Turner'ın ve yine Rembrandt'ın tablolarına bakardık...

Diğerleri gibi olsaydınız, size klasik müzik CD'leri hediye ederdim, beraberce önce Mozart'ı, sonra Beethoven'i, sonra Bach'ı, sonra yine Mozart'ı dinlerdik.

Diğerleri gibi olsaydınız, size Prévert'in, Marcel Aymé'nin, Queneau'nun, Ionesco'nun ve yine Prévert'in bir sürü kitabını hediye ederdim.

Diğerleri gibi olsaydınız, sizi sinemaya götürürdüm, Chaplin'in, Eisenstein'in, Hitchcock'un, Buñuel'in ve yine Chaplin'in eski filmlerini izlerdik.

Diğerleri gibi olsaydınız, sizi büyük restoranlara götürürdüm, size Chambolle-Musigny içirirdim ve yine Chambolle-Musigny içirirdim.

Diğerleri gibi olsaydınız, beraberce tenis oynar, basket ve voleybol maçları yapardık.

Diğerleri gibi olsaydınız, kuş bakışı manzara için gotik kilselerin çan kulelerine çıkardık.

Diğerleri gibi olsaydınız, en güzel olmanız için size moda olan kıyafetler alırdım.

Diğerleri gibi olsaydınız, sizi nişanlılarınızla birlikte, eski üstü açılır arabamla baloya götürürdüm.

Diğerleri gibi olsaydınız, size büyük bir düğün yapardık.

Diğerleri gibi olsaydınız, torunlarım olurdu.

Diğerleri gibi olsaydınız, gelecekte belki de daha az korkardım.

Ama diğerleri gibi olsaydınız, herkes gibi olurdunuz.

Belki de okulda başarılı olamazdınız.

Belaya bulaşırdınız.

Daha çok gürültü çıkarmak için küçük motorsikletinizin
egzoz borusuyla oynardınız.

İşsiz güçsüz gezerdiniz.

Jean-Michel Jarre'ı severdiniz.

Bir aptalla evlenirdiniz.

Boşanırdınız.

Belki de engelli çocuklarınız olurdu.

Aman, ucuz atlattık.

Kedimi kısırlaştırdım, ona haber vermeden, bunun için ondan izin istemeden. Avantajlarını ve sakıncalarını açıklamadan. Ona sadece bademciklerinin alınacağını söyledim. O zamandan beri sanki bana surat asıyor. Gözlerinin içine bakmaya cesaret edemiyorum artık. Vicdan azabı duyuyorum.

Engelli çocukların kısırlaştırılmak istenildikleri bir dönemi düşünüyorum. Aman iyi toplumun içi rahat olsun, çocuklarım üremeyecekler. Torunlarım olmayacak, yaşlı elimin içinde oynayan küçük bir elle gezintiye çıkmayacağım, kimse bana güneşin battığında nereye gittiğini sormayacak, kimse bana büyükbaba demeyecek, yeterince hızlı gitmediğim için arka arabadaki genç aptallar hariç. Soyum tükenecek, buraya kadar. Böylesi daha iyi.

Aileler sadece normal çocuklar yapmalılar, hepsi en güzel bebek yarışmasında birincilik ödülünü kazanacaklar, sonra da, genel yarışmada birincilik ödülünü. Anormal çocuk yasaklanmalı.

Benim küçük kuşlarım için böyle bir sorun yok, endişelenmeme gerek yok. Minik bir bamyayı andıran pipileriyle fazla zarar vermeyecekler.

Kelepir bir Camaro aldım, bir Amerikan arabası. Koyu yeşil, içi parlak beyaz, biraz gösterişli türden.

Portekiz'e tatile gidiyoruz.

Thomas'ı da yanımıza alıyoruz, denizi görecek. Onu almak için Tours yakınlarındaki La Source Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezine uğradık.

Camaro yolda sessizce, yağ gibi kayıyor.

İspanya'da bir gece geçirdikten sonra hedefimiz olan Sagres'e varıyoruz. Otel beyaz, gök mavi ve denizin üzerindeki ışık yoğun, neredeyse Afrika.

Nihayet varmış olmak ne güzel. Thomas'ı indiriyoruz, halinden memnun, otele bakıyor, ellerini çırparak: "La Source, La Source!" diye çığlık atıyor. La Source'a döndüğünü düşünüyor. Belki güneşten gözü kamaştı ya da şaka olsun diye, bizi güldürmek için böyle diyor.

Otel biraz havalı, personel bordo renkli, yaldızlı düğmeli üniforma giyiyor. Garsonların hepsi, üzerinde isimlerinin yazılı olduğu rozetler takıyorlar, bizimkinin adı Victor Hugo. Thomas herkesi öpmek istiyor.

Thomas'ya küçük bir prensmiş gibi hizmet ediliyor. Sevmediği şey, başgarsonun servis yapmadan önce, masada duran tabakları kaldırması. Sinirleniyor, tabağına yapışıyor, alınmasını istemiyor, bağırıyor: "Hayır bayım! Tabak olmaz! Tabak olmaz!". Tabağı alınırsa, yemek yiyemeyeceğini düşünüyor olmalı.

Thomas okyanustan, büyük dalgalarının sesinden korkuyor. Onu alıştırılmaya çalışıyorum. Onu kucağıma alarak denize giriyorum, korku içinde bana yapışıyor. Yüzündeki korku ifadesini asla unutmayacağım. Bir gün, çektiği eziyetten kurtulmak ve sudan çıkmak için bir kurnazlık yaptı, trajik bir hava takındı ve dalgaların gürültüsüne rağmen sesi duyulsun diye yüksek

sesle bağırdı: “Kaka!” Acil bir durum olduğunu düşünerek onu sudan çıkardım.

Bunun doğru olmadığını hemen anladım. Çok şaşırılmışım. Thomas aptal değil, kuş beyninin içinde yine de birkaç kıvılcım var.

Yalan söyleyebiliyor.

Mathieu ve Thomas'ın cüzdanlarında asla ne kredi kartı ne de park kartı olacak. Asla cüzdanları olmayacak; tek kartları, bir engelli kartı olacak.

Rengi turuncu, neşeli gözüksün diye. Yeşil harflerle şöyle bir ifade var üzerinde "Öncelik Sahibi Engelli". Paris Valisi tarafından verilmiştir.

Sakatlık oranı, % 80.

İyileşmeleri konusunda hiç umudu olmayan vali, kartı onlara "daimi olarak" verdi.

Kartın üzerinde fotoğrafları var. Garip kafaları, boş bakışları... Ne düşünüyorlar?

Bugün hâlâ işime yarıyor. Bazen hatalı park ettiğimde arabanın ön camına koyuyorum. Onların sayesinde para cezasından kurtuluyorum.

Çocuklarımın asla CV'leri olmayacak. Ne yaptılar? Hiçbir şey. İyi oldu, onlardan hiçbir şey istenmeyecek.

CV'lerine ne konulabilirdi? Anormal çocukluk, Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezine temelli yerleşme, önce La Source, ardından Le Cèdre, ne de güzel isimler.

Çocuklarımın asla adli sicilleri olmayacak. Onlar masum. Kötü hiçbir şey yapmadılar, zaten yapamazlardı da.

Bazen kış aylarında, onları kar maskeleriyle gördüğümde, onları banka soyguncuları olarak hayal ediyorum. Kararsız hareketleri ve titreyen elleriyle pek de tehlikeli olmazlardı.

Polis onları kolayca yakalayabilirdi, kaçmazlardı, koşmayı bilmiyorlar ki.

Neden bu kadar ağır cezalandırıldıklarını asla anlamayacağım. Bu son derece haksız bir durum, onlar hiçbir şey yapmadılar.

Bu, korkunç bir adli hataya benziyor.

Pierre Desproges, unutulmaz skeçlerinden birinde, Anneler ve Babalar gününde çocuklarından kendisine hediye ettikleri çirkin şeylerin intikamını alır.

Benim intikam alacak hiçbir şeyim olmadı. Bana hiçbir şey verilmedi. Ne hediye aldım ne iltifat gördüm, hiçbir şey.

O gün yine de, Mathieu'nün ıvır zıvır kutusuna dönüştüreceği yoğurt kabı için neler vermezdim ki! Onu leylak rengi keçeyle kaplayıp üzerine altın sarısı kâğıttan kendi kestiği yıldızları yapıştırmış olurdu.

O gün, Thomas'nın yanlış Yunluş yazdığı bir iltifat için neler vermezdim ki! Üzerine de büyük zorlukla "seni çok seviyorum" diye karalamayı başarmış olurdu.

O gün, Mathieu'nün kilden yaptığı ve üzerine "baba" diye kalemle oyduğu, yerelmasına benzeyen biçimsiz bir küllük için neler vermezdim ki!

Diğerleri gibi olmadıkları için, bana diğerlerinin vermedikleri türden hediyeler verebilirlerdi. O gün, bir çakıl, kurutulmuş bir yaprak, yeşil bir sinek, bir kestane, allahlık bir hayvan için neler vermezdim ki!

Diğerleri gibi olmadıklarından, bana diğerlerinin yapmadıkları türden resimler yapabilirlerdi. O gün, Dubuffet'nin komik develerine ve Picasso'nun atlarına benzeyen eğri büğrü hayvanlar için neler vermezdim ki!

Hiçbir şey yapmadılar.

Niyetleri kötü olduğundan, istemediklerinden değil, isterlerdi sanırım, ama yapamadılar. Titreyen elleri, iyi görmeyen gözleri ve saman dolu kafaları yüzünden.

Sevgili baba,

Babalar günü için sana bir mektup yazmak istedik. İşte mektubumuz.

Yaptığından dolayı seni kutlamıyoruz: Bize bir bak. Diğerlerinin yaptığı gibi çocuklar yapmak bu kadar mı zordu? Her gün doğan normal çocukların sayısını bilince ve bazı ana babaların suratını görünce, insan kendine bunu yapmanın çok da zor olmaması gerektiğini söylüyor.

Küçük dâhiler yaratmanı istemedik senden, sadece normal olsunlar istedik. Bir kez daha diğerleri gibi yapmak istemedin, sen kazandın ve biz kaybettik. Engelli olmanın eğlenceli olduğunu mu düşünüyorsun? Birkaç avantajımız var. Okuldan sıyırıldık, ödev yok, ders yok, sınav yok, ceza yok. Karşılığında hediye de yok, bir sürü şey kaçırdık.

Mathieu belki de futbol oynamak isteyecekti. İzbandut sürüsünün arasında kırılğan haliyle, onu futbol sahasında düşünebiliyor musun? Oradan canlı çıkamazdı.

Ben, biyoloji araştırmacısı olmayı çok isterdim. Kafamdaki samanla imkânsız bu.

Hayatını engellilerle geçirmek eğlenceli mi sanıyorsun? Sorunlu olanları var, sürekli bağıırıp uyumamızı engelleyenler, bir de ısırınlar.

Kin tutmadığımız ve seni yine de sevdiğimiz için, sana güzel bir babalar günü diliyoruz.

Mektubun arkasında senin için yaptığım bir resim var. Resim yapamayan Mathieu de seni öpüyor.

Diğerleri gibi olmayan çocuk, milli bir özellik değildir, birçok değişik biçimi mevcut.

Thomas ve Mathieu'yü yerleştirdiğimiz Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinde Kamboçyalı bir çocuk var. Anne babası pek iyi Fransızca bilmiyor, kurumun başhekimiyile olan görüşmeleri zorlu geçiyor, hatta bazen destansı. Canları sıkılmış olarak çıkıyorlar görüşmeden. Doktorun teşhisini şiddetle hep reddediyorlar.

Oğulları "Mongol"yalı değil, Kamboçyalı.

Genetikten bahsetmemek lazım, uğursuzluk getiren bir sözcük.

Genetiği düşünen ben değilim, genetik beni düşünüyor.

Kamburlaşmış iki küçük çocuğuma bakıyorum, diğerleri gibi olmamalarının benim suçum olmadığını umuyorum.

Konuşmayı bilmiyorlarsa, yazmayı bilmiyorlarsa, yüze kadar saymayı bilmiyorlarsa, bisiklete binmeyi bilmiyorlarsa, yüzmeyi bilmiyorlarsa, piyano çalmayı bilmiyorlarsa, potinlerinin bağcıklarını bağlamayı bilmiyorlarsa, midye yemeyi bilmiyorlarsa, bilgisayar kullanmayı bilmiyorlarsa, onları kötü yetiştirdiğimden değil ya, çevreleri yüzünden de değil...

Bakın onlara. Aksıyorlarsa, kamburlarsa, benim yüzümden değil. Şanssızlıktan.

Belki de "genetik", şanssız kelimesinin bilimsel karşılığıdır.

Kızım Marie okuldaki arkadaşlarına iki engelli ağabeyi olduğunu söylemiş. Ona inanmak istememişler. Ona, bunun doğru olmadığını, övündüğünü söylemişler.

Bazı anneler, çocuklarının beşikleri önünde: “Hiç büyüme, hep böyle kalsa” derler. Engelli çocukların anneleri çok şanslılar, daha uzun süre bebekle oynayacaklar.

Ama bir gün bebek otuz kilo olacak, her zaman uslu da olmayacak.

Babalar çocuklarıyla biraz daha büyüdüklerinde ilgilenirler, meraklı olduklarında, sorular sormaya başladıklarında.

Bu anı boş yere bekledim. Sadece bir soru vardı sorulan: “Nereye gidiyoruz baba?”

Bir çocuğa verilebilecek en güzel hediye, merakını gidermektir, güzel şeyleri tattırmaktır. Mathieu ve Thomas’yla böyle bir şansım olmadı.

İlkokul öğretmeni olmak; çocuklara sıkılmadan bir şeyler öğretebilmek isterdim.

Benimkilerin izlemediği çizgi filmler yaptım, okumadıkları kitaplar yazdım çocuklar için.

Benimle gurur duymalarını isterdim. Arkadaşlarına: “Benim babam seninkinden daha iyi” demelerini.

Eğer çocukların babalarından gurur duymaya ihtiyaçları varsa, belki de babaların da, kendilerini rahatlatmak için, çocuklarının hayranlıklarına ihtiyaçları var.

Programlar arasında ayar resmi olduğu dönemde, Mathieu ve Thomas saatlerce televizyonun önünde bunu izlerlerdi. Thomas televizyon izlemeyi sever, özellikle de beni bir programda gördüğünden beri. Pek iyi göremese de küçük bir ekranda, beni diğerler insanların arasından seçmeyi başardı. Beni tanıdı, "Baba!" diye bağırdı.

Programdan sonra yemek yemek istemedi, ekranın başında kalmak istiyordu, "Baba!" diye bağıırıyordu.

Onun için fazla değerim olmadığını ve bensez de yaşayabileceğini düşünmekle belki de yanılıyorum. Bu bana dokunuyor, hatta kendimi suçlu hissetmeme neden oluyor. Onunla yaşamak kolay değil, mesela her gün Carrefour'a Snoopy'leri görmeye gitmek.

Thomas yakında on dört yaşına basacak. Onun yaşındayken ben ortaokul diplomamı almıştım.

Thomas'ya bakıyorum. Onda kendimi göremiyorum, birbirimize benzemiyoruz. Böylesi belki de daha iyi. İkimizden hangisi için daha iyi olduğunu söyleyemem. Nasıl oldu da baba olmak istedim?

Kibirli olduğumdan mı? Kendimle öylesine gurur duyuyordum ki, dünyaya küçük "ben"ler mi salmak istedim?

Tamamen ölmek istemiyordum, ardımda iz bırakmak istedim, beni takip edebilmeleri için mi? Bazen iz bıraktığım hissine kapılıyorum, ama çamurlu ayakkabılarla cilalı bir parkenin üzerinde yürüyerek bırakılan ve küfrettiren izlerden.

Thomas'ya baktığımda, Mathieu'yü düşündüğümde, onları dünyaya getirmekle iyi mi ettim, diye düşünüyorum.

Aslında onlara sormak lazım.

Yine de umuyorum ki Snoopy, ılık bir banyo, bir kediyi okşama, biraz güneş parıltısı, bir top, Carrefour'da bir gezinti, diğer insanların gülümsemeleri, küçük arabalar, patates kızartması gibi küçük mutluluklar birbirine eklenince, burada geçirdikleri hayat, tahammül edilebilir bir hayat olmuştur.

Beyaz bir güvercini hatırlıyorum. Çocukların, Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinde el işleri yaptıkları, yani bir kısmının sayfaları boyaya buladıkları atölyedeydi. Diğerleriyse bitkindi ya da yüzlerinde gülümseme, uyuyorlardı.

Beyaz güvercin odanın içinde uçtuğunda, bazı çocuklar hayranlıkla el çırpıyorlar. Bazen, beyaz bir tüy havada zikzak çizerek düşüyor ve çocuklardan biri de bunu bakışlarıyla takip ediyor. Belki de güvercinin sayesinde, atölyede bir çeşit dinginlik var. Bazen masaya, daha da iyisi çocuklardan birinin omzuna konuyor. Picasso akla geliyor, *Güvercinli Çocuk*. Bazı çocuklar güvercininden korkar ve dehşet içinde çığlık atar ama güvercin uysaldır. Thomas "mini tauk" diyerek peşinden koşturuyor, onu yakalamak istiyor, acaba tüylerini mi yolmak istiyor?

Hayvanların ve insanların dünyası nadiren böyle bir ahengi yakalamıştır. Kuşların beyinlerinden akım geçer. Aziz François d'Assise pek uzakta değil ve kuşlarla dolu tablolarıyla Giotto da.

Masumların elleri doludur. Boyayla doludur.

Thomas on sekiz yaşında, büyüdü, ayakta zor duruyor, korsesi yeterli gelmiyor, bir vasiye ihtiyacı var. Ben seçildim.

Vasinin ayakları yere sağlam basmalıdır, dayanıklı, istikrarlı olmalıdır, rüzgâra karşı durabilmelidir, fırtınaların ortasında ayakta kalabilmelidir.

Neden beni seçtilerse.

Şimdi parasının kontrolü bende olduğundan, çekleri imzalaması gereken de benim. Para Thomas'ın umurunda değil, ne olduğunu bile bilmiyor. Bir gün Portekiz'de bir restoranda cüzdanımdan bütün kâğıt paralarımı çıkardığını ve insanlara dağıttığını hatırlıyorum. Thomas'ya fikrini sorsaydım ve bana söyleyebilseydi, eminim ki şöyle derdi: "Haydi baba, fırsat bu fırsat, eğleneceğiz, sakatlık maaşımı beraber çarçur edeceğiz."

Thomas hiç cimri değil. Parasıyla kendimize güzel bir üstü açılır araba alacağız. İki eski arkadaş gibi âlem yapıp eğleneceğiz. Filmlerdeki gibi Côte d'Azur'e gideceğiz, ıslık ıslık otellerde kalıp, büyük restoranlarda akşam yemekleri yiyeceğiz, şampanya içeceğiz, birbirimize hikâyeler anlatacağız, arabalardan, eski kitaplardan, müzikten, sinemadan ve kızlardan konuşacağız...

Gece deniz kenarında, ıssız büyük kumsallarda dolaşacağız. Fosforlu balıkların koyu renk sulara bıraktıkları ışıltıları izleyeceğiz. Hayat, ölüm, Tanrı üzerine felsefe yapacağız. Yıldızları ve deniz kıyısının titrek ışıklarını izleyeceğiz. Çünkü her konuda hemfikir olmayacağız, tartışacağız. Beni aptal ihtiyar yerine koyacak, ben de ona: "Biraz saygılı ol lütfen, ben senin babanım" diyeceğim, o da bana: "Gurur duyacak bir şeyin yok" diyecek.

Engelli bir çocuğun oy kullanma hakkı vardır.

Thomas artık reşit, oy kullanabilecek. Eminim epeyce düşündü, olumlu ve olumsuz taraflarını tarttı, kılı kırk yarararak iki adayın da seçildiklerinde uygulayacakları programları, ekonomik anlamda güvenilirliklerini inceledi, her partinin kurmaylarının listesini çıkardı.

Yine de tereddüt ediyor, karar veremiyor.

Snoopy mi, Minou mu?

Sessizliğin ardından aniden: "Peki ya oğulların?" dedi.

Çocuklarımdan birinin yıllardır aramızda olmadığına farkında bile olmasa gerek.

Sohbet bitmek üzereydi ve ortalığı yine sıkıcı bir sessizliğin kaplamasından endişe ediyordu. Yemek bitmişti, herkes o aralar ne yaptığından söz etmişti, ortamı canlandırmak gerekiyordu. Ev sahibi, sanki çok ilginç bir şey söylemiş gibi: "Jean-Louis'nin iki engelli çocuğu olduğunu biliyor muydunuz?" dedi.

Bunu büyük bir sessizlik izledi, ardından da bilmeyenlerden gelen acıma, şaşkınlık ve merak dolu garip bir mırıldanma. Hoş bir hanım, ressam Greuze'ün kadınlarının yüzünde görülen hüznü bir gülümseme ve nemli gözleriyle bana bakmaya başladı.

Evet, benim engelli çocuklarım, benim gündemim, ama her zaman da onlardan bahsetmek istemiyorum.

Ev sahibi, misafirleri güldürmemi bekliyordu. Tehlikeli bir alıştırmaya, ama elimden geleni yaptım.

Çocuklarımdan kaldığı Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezindeki geçtiğimiz Noel kutlamasını anlattım onlara. Çocukların devirdikleri Noel ağacı, her birinin farklı bir şarkı söylediği koroları, ardından tutuşan Noel ağacı, gösterim esnasında devrilen film oynatıcısı, altüst edilen kremalı pasta ve dikkatsiz bir babanın oğluna hediye ettiği ve onun da havaya attığı petank toplarından kaçmak için masaların altında dört ayak üzerinde duran ana babalar, bütün bunlara fon oluşturan "Kutsal çocuk doğdu" şarkısı..

Başlangıçta biraz rahatsız oldular, gülmeye cesaret edemiyorlardı. Sonra yavaş yavaş cesaret ettiler. Çok sükse yaptım. Ev sahibi memnundu.

Sanırım yeniden davet edileceğim.

Thomas eliyle konuşuyor, ona Martine diyor. Martine'le uzun sohbetler ediyor, ona cevap veriyor olmalı, ama Martine'i sadece Thomas duyabiliyor.

Ona tatlı şeyler söylerken sesini alçaltıyor. Bazen tartışıyorlar, hiç memnun bir hali olmuyor, Martine hoşuna gitmeyecek bir şey diyor olmalı, o zaman sesini yükseltip kızıyor.

Belki de, fazla bir şey yapamıyor olmasını yüzüne vuruyordur, kim bilir?

Martine'in pek becerikli olmadığını ve günlük hayatta giyinmek, yemek yemek için yardımı dokunmadığını kabul etmek gerek. Martine pek özenli de değil, Thomas su içerken bardağı deviriyor, duraksıyor, gömleğini ilikleme, bağcıklarını bağlamayı bilmiyor, sürekli titriyor...

Kediyi doğru düzgün okşamayı bile bilmiyor, okşamak yerine vuruyor ve korkan kedi kaçıyor.

Piyano çalmasını bilmiyor, araba kullanamıyor, yazamıyor bile, sadece soyut resimler yapabiliyor. Belki de Martine bunun kendi suçu olmadığını, belki de emir beklediğini söylüyor. İnisiyatif onda değil, Thomas'da.

O sadece bir el.

"Alo, merhaba Thomas, benim, baban."

Uzun bir sessizlik.

Güçlkle soluduğunu duyuyorum, sonra da öğretmenin sesini:

"Duyuyor musun Thomas? Baban telefonda.

— Merhaba Thomas, beni tanıdın mı? Benim, baban. Nasılsın Thomas?"

Sessizlik. Sadece güçlkle soluduğunu duyuyorum.

Sonunda Thomas konuşmaya başlıyor. Ergenliğe girdiğinden beri sesi daha kuvvetli.

"Nereye gidiyoruz baba?"

Beni tanıdı. Konuşmaya devam edebiliriz.

"Nasılsın Thomas?"

— Nereye gidiyoruz baba?"

— Baban, annen, kız kardeşin Marie için güzel resimler yaptın mı?"

Sessizlik. Sadece güçlkle soluyor.

"Eve gidiyor muyuz?"

— Güzel resimler yapıyor musun?"

— Martine.

— Martine nasıl?"

— Patases, patases, patases!"

— Patates mi yedin, güzel miydi?... Patates mi yemek istiyorsun?"

Sessizlik...

"Babaya bir öpücük verecek misin? Hoşçakal diyecek misin? Öpücüğüm nerede?"

Sessizlik.

Boşlukta sallanan ahizeyi, uzaktan gelen sesleri duyuyorum.

Öğretmen telefonu alıyor, Thomas'ın ahizeyi bırakıp gittiğini söylüyor bana.

Kapatıyorum.

Önemli olanları konuşmuştuk zaten.

Thomas pek iyi değil. Sakinleştiricilere rağmen sınırlı. Bazen çok hiddetlendiği krizleri oluyor. Bazen onu psikiyatri kliniğine kapatmak gerekiyor...

Onu önümüzdeki hafta göreceğiz, birlikte kahvaltı edeceğiz. Yakında Noel olduğu için ona bir Şey hediye etmek istediğimi söyledim eğitmenine, ama ne?

Bütün gün müzik dinlediklerini söyledi. Her tür müzik, klasik müzik bile. Ana babası müzisyen olan çocuklardan biri Mozart ve Berlioz dinliyor. *Variations Goldberg*'i düşündüm, J. S. Bach'ın, çok sınırlı bir bey olan Keyserling Kontu'nu sakınleştirmek için bestelediği bir partiyon. Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinde sakınleşmeye ihtiyaı olan bir sürü Keyserling Kontu olduğu aşıkar, J. S. Bach onlara iyi gelir. Onlara CD'sini getirdim. Eğitmen deneyecek.

Bir gün Bach, Prozac'ın yerini alabilse...

Otuz yıl sonra bir çekmecenin dibinde Thomas ve Mathieu'nün doğum ilanlarını buldum. Klasik türden ilanlardı, sadeliği se verdik, çiçeksiz, leyleksiz.

Kâğıt sararmış ama anglez yazı karakterleriyle basılmış yazılar okunuyor, size Mathieu'nün doğumunu bildirmekten mutluluk duyuyoruz, sonra da Thomas'ninkini.

Elbette bu mutluluktu, nadir bir an, eşsiz bir deneyim, büyük bir coşku, sözle anlatılamaz bir saadet...

Hayal kırıklığı da bir o kadar büyük oldu.

Mathieu ve Thomas'nın engelli olduklarını, kafalarında saman olduğunu, hayatları boyunca saçma sapan şeyler yapacaklarını, Mathieu'nün çok bahtsız olacağını ve kısa süre sonra bizi terk edeceğini size bildirmekten son derece üzgünüz. Kırılğan Thomas bizimle daha uzun süre kalacak, gittikçe kamburlaşacak... Eliyle konuşuyor, zorlukla hareket ediyor, artık resim yapmıyor, önceye göre daha neşesiz, nereye gidiyoruz baba diye sormuyor artık.

Belki de bulunduğu yerden memnundur.

Ya da artık hiçbir yere gitmek istemiyordur.

Ne zaman bir doğum ilanı alsam, içimden ne cevap vermek ne de şanslı kahramanları kutlamak geliyor.

Elbette kıskanıyorum. Ardından da bilhassa sinirleniyorum. Özellikle de birkaç yıl sonra huzurlu ve hayranlık dolu ana babalar sevimli çocuklarının fotoğraflarını gösterdiklerinde. Çocuklarının son nüktelerini söyleyip başarılarından söz ediyorlar. Onları kibirli ve bayağı buluyorum. Eski bir 2 CV sahibine, Porsche'nin performansından bahseden birisi gibi.

"Dört yaşında, ama şimdiden okuyup sayabiliyor..."

Benden sakınmıyorlar, bana doğumgünü fotoğraflarını gösteriyorlar, tatlı ufaklığın saydıktan sonra üflediği dört mumu, kamerayla kayıt yapan babayı. Benim de aklıma nahoş fikirler geliyor, sofrayı örtüsünü, perdeyi, bütün evi tutuşturan mumları görüyorum.

Şüphesiz ki sizinkiler dünyanın en güzel, en zeki çocukları. Benimkiler en çirkin ve en aptalları. Benim hatam; onların böyle olmaları benim kabahatim.

Thomas ve Mathieu, on beş yaşındayken ne okumayı ne yazmayı biliyorlardı, konuşabildikleri bile söylenemezdi.

Uzun zamandır Thomas'ı görmemiştim. Dün görmeye gittim. Gittikçe daha uzun süre tekerlekli sandalyede oturuyor. Zorlukla hareket ediyor. Bir süre sonra beni tanıdı, sordu: "Nereye gidiyoruz baba?"

Artık daha da kambur. Dışarıda gezmek istedi. Sohbetimiz özlü ve yinelenen türden. Eskiye nazaran daha az konuşuyor, sürekli eliyle konuşuyor.

Bizi odasına götürdü. Aydınlık ve duvarları sarı renkte, Snoopy hâlâ yatağının üzerinde. Duvarda eski, soyut çalışmalardan biri var, ağma dolanmış bir örümceğe benziyor.

Kaldığı yer değişmiş, on iki kişilik ufak bir grupta, yaşlı çocuklara benzeyen yetişkinlerle birlikte. Yaşları yok aslında, yaşlarını söylemek imkânsız. 30 Şubat'ta doğmuş olmalılar...

En yaşlıları pipo içiyor ve öğretmenlere dilini çıkarıyor. El yordamıyla duvarları izleyerek koridorlarda gezinen bir kör var. Bazıları bize merhaba diyor, çoğu bizi umursamıyor. Bazen bir çığlık duyuyoruz, sonra sessizlik, sadece körün terliklerinin sesi.

Odanın ortasında yere uzanmış, gözlerini tavana dikmiş birkaç kişinin üzerinden atlamamız gerekiyor, rüya görüyorlar, mutlu mutlu gülümsüyorlar.

Bu hüznü değil, sadece garip, bazen de güzel. Kollarıyla havayı karıştıranların yavaş hareketleri koreografiye, modern dans hareketlerine ya da Kabuki tiyatrosuna benziyor. Yüzünün önünde kollarını büküp duran bir diğeri, Egon Schiele'nin kendi portrelerini düşünüyor.

Gözleri az gören iki kişi, bir masada oturmuş, birbirlerinin ellerini okşuyorlar. Bir başka masada, tepesi açılmış gri saçlı biri oturuyor; onu gri bir takım içinde hayal etmek lazım. Bebek önlüğü ve ara vermeden: "Kaka, kaka, kaka..." demesi haricinde bir noteri andırıyor.

Her Şeye izin var, bütün eksantrikliklere, bütün deliliklere, kimse yargılanmıyor.

Burada ciddi olunduğunda ve normal davranıldığında insan neredeyse rahatsız oluyor, diğerleri gibi olmadığı ve biraz gln kaçtığı gibi bir izlenime kapılıyor.

Oraya gittiğimde, onlar gibi, aptalca Şeyler yapmak istiyorum.

Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinde her Şey zor, bazen de imkânsız. Giyinmek, bağcıklarını bağlamak, kemerini takmak, fermuarını açmak, çatal tutmak.

Yirmi yaşındaki yaşı bir çocuğa bakıyorum. Eğitmeni kendi başına bezelye yemesini sağlamaya çalışıyor. Gündelik hayatındaki en küçük hareketlerin bile nasıl birer başarı ifadesi olduklarını fark ediyorum.

Bazen olimpiyat altın madalyasını hak eden küçük zaferler vardır. Çatalıyla bir sürü bezelye yakalamayı ve hepsini düşürmeden ağzına götürmeyi başardı. Çok gururlandı, ışıldayan gözlerle bize bakıyor. Onun ve antrenörünün şerefine milli marş çalınabilirdi.

Gelecek hafta Engelliler Sosyal Sağlık Eğitim Merkezinde büyük bir spor gösterisi olacak, asgari düzeydeki engellilere yönelik XIII. Engelli Oyunları. Birçok dal var: bilye oyunları, üç tekerlekli bisiklet yarışı, basketbol, dikkat oyunları, motor yarışı ve şut çekme. Reisner'in, engellileri olimpiyatlarda temsil eden resmini düşünmeden edemiyorum. Stadyum, üzerinde: "Gülmek yasaktır" yazan büyük afişlerle kaplı.

Elbette Thomas katılmıyor. O izleyici olacak. Gösteriyi izlemesi için onu dışarı çıkarıp koltuğunu spor sahasının karşısına yerleştireceğiz. Oyunlara ilgi duyacağını sanmıyorum, çünkü gittikçe daha çok içine kapanıyor. Acaba ne düşünüyor?

Otuz yıldan fazla oldu, ışık saçan minik, sürekli gülen sarışın melek, benim için ne ifade ettiğini biliyor mu acaba? Şimdi çörtene benziyor, salyası akıyor ve artık gülmüyor.

Gösteri sonunda, dereceye girenlere madalya ve kupaları veriliyor.

Gurur duyacağım çocuklarım olmasını isterdim. Diplomalınızı, ödüllerinizi ve stadyumlarda kazanacağınız bütün kupalarınızı arkadaşlarıma gösterebilmeyi de. Bunları salonda bir vitrine, beraber çekilmiş fotoğraflarımızın yanına koyardık.

Yakaladığı kocaman balıkla fotoğrafını çektiren huzurlu ve tatmin olmuş bir balıkçı gibi olurdum.

Gençken, sürüsüne bereket çocuğum olsun isterdim. Kendimi, şarkılar söyleyerek dağlara tırmanırken, bana benzeyen küçük tayfalarla okyanusları geçerken, meraklı, keskin bakışlı çocuklardan oluşan, ağaçların, kuşların ve yıldızların isimlerini öğreteceğim neşeli bir orduyla dünyayı dolaşırken hayal ederdim.

Basketbol ve voleybol oynamayı öğreteceğim, maçlar yapacağımız ama her seferinde yenemeyeceğim çocuklar.

Tablolar gösterip müzik dinleteceğim çocuklar.

Gizliden gizliye küfür öğreteceğim çocuklar.

Osurmak fiilinin çekimini öğreteceğim çocuklar.

İçten yanmalı motorun nasıl çalıştığını öğreteceğim çocuklar.

Güldürmek için komik hikâyeler uyduracağım çocuklar.

Şanssızdım. Genetik tombala oynadım, kaybettim.

“Çocuklarınız şimdi kaç yaşındalar?”

Sanki umurunuzda.

Benim çocuklarımın yaşı yok. Mathieu'nün yaşı yok, Thomas da yüz yaşlarında olmalı.

Onlar iki küçük, kambur ihtiyar. Artık akılları yerinde değil ama hâlâ tatlı ve sevecenler.

Çocuklarım yaşlarını asla bilmediler. Thomas eski oyuncak bir ayıyı dişlemeye devam ediyor, ihtiyarladığını bilmiyor, ona kimse bunu söylemedi.

Küçüklerken, ayakkabılarını değiştirmek, her sene bir numara büyüğünü almak gerekiyordu. Ama sadece ayakları büyüdü, zekâları değişmedi. Zamanla gerileme eğilimi bile gösterdi. Tersine gelişim gösterdiler.

Hayatı boyunca, küplerle ve oyuncak ayılarla oynayan çocukları olan insan genç kalıyor. Hayatta nerede olduğunu pek bilemiyor.

Ben artık kim olduğumu pek bilmiyorum, hayatta nerede olduğumu bilmiyorum, yaşımı bilmiyorum. Hep otuz yaşında olduğumu zannediyorum ve her şeyle alay ediyorum. Kocaman bir oyunun içine demirlemişim gibi geliyor, ciddi değilim, hiçbir şeyi ciddiye almıyorum. Aptalca şeyler yapmaya ve yazmaya devam ediyorum. Yolum çıkmaz sokakta bitiyor, hayatım çıkmaz sokakta son buluyor.

“Anormal bir çocuğun pek de eğlenceli bir hayatı yoktur.

Her şey en başından kötü başlar.

Gözlerini ilk açtığı anda, beşiğinin üzerine eğilmiş, ona bakan iki mahvolmuş yüz görür. Baba ve Anne. Şunu düşünülmektedirler: ‘Bunu biz mi yaptık?’

Pek de gururlu değildirler.

Bazen sorumluluğu birbirlerine atarak ağız dalaşına girerler. Soyağaçlarında bir yerlerde saklanmış alkolik bir büyük büyükbaba ya da yaşlı bir amca arar bulurlar.

Bazen de ayırırlar.”

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam’la (YKY, 2009) sıra dışı bir baba figürünün gölgesinde geçen çocukluğunu anlatan Jean-Louis Fournier, bu kez “sıra dışı çocuklar” a sahip bir baba olmanın deneyimini paylaşıyor.

Fournier’ye 2008 Prix Femina ödülünü kazandıran *Nereye Gidiyoruz Baba?* hayatı olduğu gibi kabul etmenin bunaltıcı sınırlarında gezinen ironik bir anlatı.

ISBN 978-975-08-1607-9

7 TL

9 789750 816079